

AZ ELSŐ 25 ELŐFIZETŐNK 2000 FT-OS OÁZIS VÁSÁRLÁSI UTALVÁNYT KAP

XXXIX. évfolyam 2016.

1-2



# Kertbarát

magazin

Ára: 670 Ft

www.kertbaratmagazin.hu

**CSÁNYI VILMOS**



**FENYŐMAG, PISZTÁCIA  
ÉS PARADIÓ  
ÖRÖKZÖLD  
DÍSZFÜVEK**

Ajándék  
**1000 Ft-os**  
Oázis  
vásárlási kuponnal  
A PharmaRosa Kft.  
**10%-os**  
kedvezményével

**HÓVIRÁGOS  
KIKELET**



**IBOLYASZORBET**



**VIRÁGKÖTÉSZET  
SZÍVHEZ SZÓLÓ ÖTLETEK**

**BEMUTATJUK  
TÖRTÉNELMI RÓZSÁK**



**A kerttervezés szakmai találkozója itt van.**



**CONSTRUMAKERT**

5. Dísnövény és kertépítészeti szakkiállítás és vásár



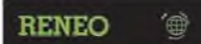
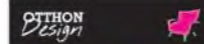
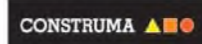
**2016. április 6-10.**

**GL** **hungexpokiállítás** programod van

**5. Dísnövény és Kertépítészeti Szakkiállítás és Vásár a CONSTRUMA otthonteremtési kiállítási csokron!**

- A tavasz legnagyobb kertészeti szakvására
- A 2015-ben a kiállítás csokorra érkezett közel 50.000 látogatónak a 13%-a elsődlegesen a CONSTRUMA KERT kiállításra érkezett.
- VIII. Magyar Kertépítő Verseny és Show a MAKEOSZ szervezésében.
- Látványos színpadi műsor, szakmai programok
- Stratégia partner, társszervező: Magyar Díszkertészek Szövetsége
- Ingyenes kerttervezési és dísnövényápolási szaktanácsadás

Egyidejű kiállítások:



Bővebb információ: [www.construma.hu/kert](http://www.construma.hu/kert)

A kiállítás hivatalos lapja:



Kísérőesemény: Magyar Kertépítő Verseny és Show



*Kertbarát*  
magazin

[www.kertbaratmagazin.hu](http://www.kertbaratmagazin.hu)

Készült a Kertészet és Szőlészet szerkesztőségében  
Alapítva: 1977.  
39. évfolyam, 2016/1-2. szám,  
2016. január 22.

FŐSZERKESZTŐ:  
BIZA KLÁRA  
FELELŐS SZERKESZTŐ:  
ALGÉIER WENDY  
TERVEZŐSZERKESZTŐ:  
Végh György  
TITKÁRSÁG: Kiss Jánosné

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓ:  
1141 Budapest, Mirtusz u. 2.  
Postacím: 1591 Budapest, Pf. 294  
Telefon: 273-2290  
Tel./fax: 273-2285  
E-mail: titkarsag@kerteszetesszoleszet.hu

A címkép a Holland Virágroda felvétele

Kiadja a Magyar Mezőgazdaság Kft.  
Felelős kiadó:  
SÁRI ENIKŐ ügyvezető igazgató  
HÁJOS LÁSZLÓ ügyvezető igazgató

LAPTERJESZTÉS, PÉNZÜGY:  
Laczó Angéla, Hajcsér Anna,  
Szabó Ildikó  
MARKETING: Horváth Roland vezető  
MUNKATÁRSÁK: Kovács Réka,  
Justin Sára  
Bárdos László tervezőgrafikus  
ÜGYFELSZOLGÁLAT:  
Husztiné Csekó Emma,  
Petróné Márton Gyöngyi  
Tel.: 470-0411, fax: 470-0410

HIRDETÉS:  
Barsi Nóra  
Tel.: (+36)-(30)-982-6369  
barsi.nora@magyarmezogazdasag.hu  
Kiss Jánosné  
Tel.: 273-2285, 273-2290  
titkarsag@kerteszetesszoleszet.hu

*Minden jog fenntartva!  
A lapból értesítéseket átvenni csak a Kertbarát Magazinra való hivatkozással lehet.  
A hirdetések és egyéb reklámkiadványok tartalmáért a kiadó felelősséget nem vállal.*

Terjeszti a Magyar Posta Zrt., a Lapker Zrt., valamint az alternatív terjesztők

KÜLFÖLDÖN TERJESZTI:  
Color Interpress Kft.  
1039 Budapest, Hatvány L. u. 14.  
Telefon: 243-9232  
Fax: 243-9242

Előfizetésben terjeszti a Magyar Posta Zrt. Levél Üzletág, Központi Előfizetői és Ársmenedzsment csoport, 1900 Budapest.  
Előfizethető az ország bármely postáján, a hírlapok kézbesítőknél, valamint megrendelhető e-mailen: [hirlapelofizetes@posta.hu](mailto:hirlapelofizetes@posta.hu) címen.  
Előfizetői észrevételek: (06)-(40)-565-656

Előfizetési díj:  
egy évre: 3780 Ft, fél évre: 1890 Ft

NYOMDA: Ipress Center CE Zrt.  
2600 Vác, Nádas u. 8.  
Felelős vezető:  
LAKATOS IMRE

A nyomdai megrendelés törzsszáma: Sz-12/99  
Nyomás: 2016. január 18.  
HU ISSN 0133-9435

[www.mmgonline.hu](http://www.mmgonline.hu)  
Szerkesztő:  
Pap Edina, Hafner Dániel

**Divat a régi**



Korunk sajátossága, hogy a modern tárgyak, eszközök mellett a régihez is vonzódunk. Rendszerint gyermekkorunk hangulatát szeretnénk fölidézni velük, de előfordul, hogy még messzebbre „utazunk” az időben.

A kertkultúrát is utolérte a régi idők tisztelete, a történelmi kertek hangulata be-belopózik kertjeinkbe. A fajtaújdonságok mellett a régieket is kezdjük újra megbecsülni: ősi gyümölcsfajtákból ún. tündérkertek létesülnek, mások zöldségeskertjük kialakításához génbankokból rendelik régi tájfajták vetőmagjait. A díszkertekben is tetten érhető a régi fajták iránti elköteleződés: az új nemesítésű, tulajdonságaik tekintetében már-már tökéletes rózsafajták ezrei között a történelmi rózsák is helyet kérnek maguknak. Vajon honnan e rajongás, hiszen évenként csak egyszer nyílnak, virágaik kisebbek, és viszonylag szűk színválasztékot ölelnek fel? „Előnytelen” tulajdonságaikat elnézzük nekik, hiszen csodás illatot árasztanak, gondolatban szinte visszarepítenek az 1700-as és 1800-as évek francia kertjeibe, megjelenésükben pedig még virágtalanul is annyira mások, hogy a margitszigeti rózsakertben a sokadik rózsafajta megcsodálása után is megállítják a nézelődőt.

Cikkünkben képeink segítségével betekintést engedünk a történelmi rózsák világába. Szakavatott szerzőnk összegyűjtötte a legfigyelemreméltóbb fajtákat, amik közül néhány már itthon is beszerezhető.

*Alzsi Wendy*

# Fizessen elő a Kertészet és Szőlészet digitális változatára

akár  
**40%**  
kedvezményel!



	Nyomtatott lapár (Ft)	Digitális lapár (Ft)
Egy lapszám ára	465	<b>275</b>
Havi előfizetés	1 785	<b>1 100</b>
Negyedéves előfizetés	5 355	<b>3 250</b>
Féléves előfizetés	10 710	<b>6 300</b>
Éves előfizetés	21 420	<b>12 300</b>

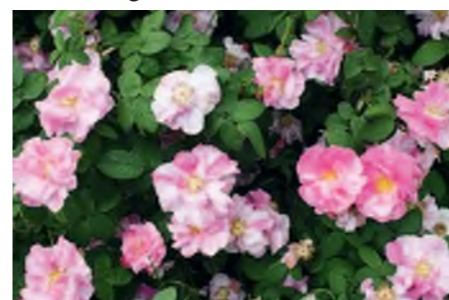
- Egyedi kedvezményes ár digitálislap-előfizetőink részére!
- Egyszerű, gyors, kényelmes előfizetési lehetőség!
- Bővített interaktív tartalom!
- Platformfüggetlen – bárhol, bármilyen eszközön megtekinthető!
- Keresési lehetőség a cikkekben és egyéb felhasználóbarát megoldások!
- Hirdetőpartnereink számára újszerű, interaktív megjelenési lehetőség!



# Kertbarát

## BEMUTATJUK

- 6 Egyszínű kertek
- 22 Örökzöld díszfüvek
- 26 Történelmi rózsák, régi rózsák



- 40 Régi ismerős



- 44 Barát vagy ellenség?
- 48 Látványos kergek
- 52 Fenyőmag, pisztácia és paradió

## ITTHON

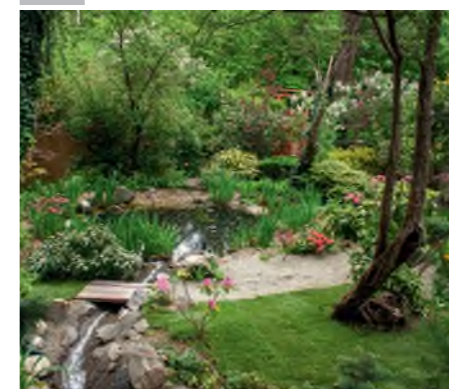
- 16 Nyitott kertek 2016
- 38 Hóvirágos kikelet

## KERTEK-EMBEREK

- 8 Csányi Vilmos



- 12 Piliskert



## IDEGEN TÁJAKON

- 18 Tulln kertjei



## IDŐSZERŰ

- 31 Újratervezés
- 36 A kamra mélyén

## KERTÉSZPALÁNTA

- 46 Farsangoló növények

## VENDÉGLÁTÁS

- 56 Tavaszízű menü

## MAGOT KÜLDÜNK

- 67 A virginiai datolyaszilva

## KÖSSÜNK VIRÁGOT!

- 58 Tavasz virágcsokrok  
Szívhez szóló ötletek  
Virágsütik  
Egyszerű Valentin-díszek



- 64 Posta

# A Z Á G Y Á S S Z Í N E I EGYSZÍNŰ KERTEK



**Az ember az ősi kultúrák óta kifejező eszközként használja a színeket. Akarva akaratlanul érzelmeket, gondolatokat, érzéseket fejezünk ki általuk, befolyásolják a hangulatunkat. Ahogy az öltözetünk a vérmérsékletünkről árulkodik, a kertünk színvilága, stílusa is beszédes.**

Az egyik legnehezebb tervezési feladat olyan virágágyást kialakítani, ami harmonikus színösszeállítású, az éghajlati, a talaj- és fényviszonyokhoz illeszkedő növényekből áll, és a megrendelő ízlését is tükrözi.

A virágágyáson belüli színek tudatos alkalmazása csupán egy évszázados múltra tekint vissza, egyik úttörője az angol Gertrud Jekyll képzőművész és kerttervezőművész volt. Különösen a főúri kertekben terjedtek el a tematikus kertek, például az egy színre hangolt kertrészek, ahol a növények virága, levélzete egyetlen szín különböző árnyalataiban tündökölt. Ma már számos példát láthatunk egyszínű kertekre, virágágyásokra.

Mire figyeljünk az egyszínű virágágyás kialakításakor? A legfontosabb szempont, hogy közel azonos ökológiai igényű növényeket társítsunk egymással. Ez máris szűri a választékot. Második lépésként az egy időben nyílókat, virágzási csúcspontokat válogassuk össze. Tehát zömében olyan fajokra, fajtákra van szükségünk, amik egyazon hónapban virágoznak. Harmadik lépésként pedig az ettől eltérő időben nyíló, többnyire alacsonyabbakat gyűjtjük össze. Ha megvan a szükséges növény mennyiség, akkor megtervezhetjük, hogy mit hova, milyen társaságba ültetünk.

Az egy időben nyíló, egymás melletti virágok alakjára is ügyeljünk. A formakont-

rasz különös jelentőséggel bír az egyszínű ágyásokban, ezáltal elkerülhetjük, hogy unalmassá váljon. Például a fölfelé törő, zárt fürtvirágzatok mellett jól mutat néhány laza bogernyő, vagy a pici fészkes virágtányérok.

A színszimbolikában a kék az égbolt, a természet színe, a megfoghatatlanság, a végtelenség, a transzcendencia jelképe, az intellektus, a megnyugvás kifejezője. Megnyugtató hangulatú, kellemesen hűsítő hatása a kék színben pompázó virágágyás.

Képünkön klasszikus évelő border ágyás kék változatát mutatjuk be. Szép sövény vagy kerítés előtt, félárnyékban, jó szerkezetű, tápdús talajban, rendszeres öntözés és intenzív gondozás mellett számíthatunk hasonló együttesre. A képet alaposan szemlélve észrevehetjük, hogy a sövény felé enyhén emelkedik az ágyás talajszintje, így megsokszorozódik a látvány, a magasságukban alig eltérő növények is jól érvényesülnek egymás mögött.

Ambrus Mária Zsófia



Macskamenta (Nepeta 'Blue Lagoon')



Az egyszínű virágú növények társításakor ügyeljünk arra, hogy a szomszédos virágok alakja és mérete eltérő legyen

A SZERZŐ, ALGÉIER WENDY ÉS A TERRANOVA NURSÉRIES FELVÉTELEI

- 1. GYAPJAS TISZTESFŰ, NYUSZIFÜL**  
(*Stachys byzantina*)
- 2. CSERJÉS GAMANDOR**  
(*Teucrium fruticans*)
- 3. SZARKALÁB** (*Delphinium 'Excalibur Light Blue with Dark Bee'*)
- 4. KÉK SUDÁRZSÁLYA**  
(*Perovskia atriplicifolia*)
- 5. LIGETI ZSÁLYA**  
(*Salvia nemorosa 'Caradonna'*)
- 6. AFRIKAI SZERELEMVIRÁG**  
(*Agapanthus africanus*)
- 7. GÓLYAORR**  
(*Geranium 'Brookside'*)
- 8. MACSKAFARKÚ VERONIKA**  
(*Veronica spicata 'Twilight'*)
- 9. KERTI MACSKAMENTA**  
(*Nepeta x faassenii 'Kit Kat'*)
- 10. MACSKAMENTA**  
(*Nepeta 'Six Hills Giant'*)
- 11. MAGYAR CSENKESZ**  
(*Festuca glauca 'Azurit'*)
- 12. KÉK IRINGÓ**  
(*Eryngium planum*)
- 13. GÓLYAORR**  
(*Geranium 'Collinum Hybride Nimbus'*)

# A TUDÓS KERT SZÉPSÉGE



**Hogy a „magas” tudomány és az élet „kétkezi” szeretete hogyan simul össze, arra ékes példa Csányi professzor nógrádi kertje. Csányi Vilmos etológus, az emberi és az állati viselkedés nemzetközileg elismert kutatója, tudományos munkássága mellett emberséggel és humorral átszótt könyveivel is belopta magát az olvasók szívébe. Akadémikus, egyetemi tanár, folyóiratszerkesztő, rangos nemzetközi tudóstársaságok tagja – gazdag életművét tekintve elképzelni is nehéz, hogyan tudta mindeközben megteremteni ritkaságokkal teli, pompás, színes kertjét. Mégpedig saját kezűleg, a saját elgondolásai szerint.**

Meredek hepehupás földúton, kacskarin-gós kis utcákon közeledünk a telekhez. Mögöttünk már a faluközpont, erre kifelé inkább a gyümölcsösök, hétvégi kertek áznak a késő őszen. Alattunk kibomlik a völgy látványa, körben ködbe burkolózó hegykaréj. A kocsiban hirtelen fölkapja a fejét és lelkesen figyel Janka, a professzor kutyája. Megérkeztünk!

Ami ezután következik, az nehezen foglalható szavakba, legalábbis röviden. Hiszen a többszintes, mézskőlépcsőkkel és kerek tipegőkövekkel összekötött, teraszos elrendezésű kert megannyi virágszigettel, önálló kicsi kerttel, sajátos hangulatú részletekkel, mutatós szoliterekkel, díszfákkal – egy tekintettel befoghatatlan: sziklakert, változatos pozsgáskert, örökzöldek, hagy-mások, tűlevelűek és mediterrán különle-gességek kis birodalma. Van japánkert ja-pán fagyallal, japán fűzzel, harmincfele apró japánjuharral, zöld-sárga-bíbor árnya-latban. Több rózsaaágásban a kedvenc, százötvenfajta gyönyörű rózsza nyílik, a má-sik kedvencnek, a százötven különböző színű-formájú árnyékliliomnak is vannak szigetei. A házigazda bujkáló mosollyal nyugtázza meglepődésem:

– Kertész ismerősömtől tudtam meg, hogy ez kínai kert. A kínai kertben ugyanis

nincs „grand dizájn”, nagy elrendezés, minden kis résznek a saját környezetével kell harmóniában lennie, és ha onnan ki-lép az ember, akkor belép egy másikba, aminek semmi köze az előzőhöz, de an-nak is megvan a maga harmóniája. Ami-akor végignézte az egészet, azt mondta, hogy ez közelít ahhoz a koncepcióhoz. Pedig én nem akartam semmiféle dizájn-t művelni, a növények érdekeltek, és ha már itt vannak, úgy legyenek elrendezve, ahogy jó nekik. Van, amelyik napot szeret, van, amelyik a félárnyékat, árnyékat. A már meglévők befolyásolják a következ-őket, úgyhogy a kert saját magától lesz ilyen, én csak gondozom. Kísérletező, botcsinálta kertész vagyok.

## Jupiter szakálla

• *Akinek életében volt akár tenyérnyi kis kertje is, az tapasztalhatta, mennyi törődés kell ahhoz, hogy „magától” működjön. Hát még egy ilyen mesebeli kert. Tanár úr, hogy adta a fejét kertművelésre?*

– A Börzsönybe kirándulva gyakran vitt er-refelé az utunk. A feleségemnek megtet-szett a falu hangulata, a ház előtti padon üldögélő nénikkel. Miután eladtuk a bala-toni nyaralót '92-ben, megvettük itt a fölső

telket. Se víz, se kerítés. Gondoltuk, remek kiindulási pont lesz a Börzsönyi túrákhoz. Hát, nem kirándultunk soha többet – *ne-ve-t*. Viszont elkezdtem ültetni, komfortosít-tani. Tíz év múlva a szomszéd házra is ki-írták, hogy eladó. Aggódtunk, hogy ki jön majd ide, inkább megvettük azt is. Egybe-nyitottuk a két, 250 négyszögöles telket.

• *Domboldali kertenél kínálgatik a lépcsőze-tes elrendezés, azzal kezdte a munkákat?*  
– Nagy küzdelem volt az elején, hogy a meredek telkekből használható teraszok legyenek. Ráadásul én nem a távoli jövő-nek ültettem, ahogy kertész barátom ta-nácsolta, hanem azt akartam, mielőbb le-

gyen szép a kert. Sok fát, bokrot telepítet-tem. Ezzel az is együtt jár, hogy a gyorsan fejlődő, túlnőtt fákat idővel ki kell vágni. Tavaly tizenháromtól vettem búcsút.

• *És mi szerint gyarapít, hogyan válogatja ki, „kit hoz a házhoz”?*

– Főleg könyvekből. Ha kertészetekbe megyünk, s a feleségemnek vagy nekem nagyon megtetszik valami, akkor én min-dig mondom, hogy már nincs hely – de azért csak hazahozunk egyet, és vala-hogy szorítunk neki helyet.

• *Megszámlálhatatlan növénykülönleges-ség, és mindhez fűződik valami személyes történet.*

– Úgy hatszázan vannak. Nézze, milyen szép itt ez a koreai fenyő, a tanszéktől kap-tam, amikor nyugdíjba mentem – *mutat egy különös fát, ami formára fenyő, ám dús, szinte pozsgásra emlékeztetnek a levelei*. Ez a kihálófélben lévő mediterrán növény, a Jupiter-szakáll – *sétálunk tovább a finom, ezüstös levelű örökzöldhöz*. A római botani-kus kertben láttam meg, és azt írta róla a szakirodalom, hogy kipusztulóban van, mert a magja nem kel ki. Igen ám, de mi-ért? Mert a csíra nem tud kijönni belőle. Szereztem néhány magot, és smirglivel megdörzsöltem őket. Négy példányt si-került fölnevelni. A törpe *Ginkgo bilobát*



bonsaiként kaptam ajándékba, de amikor kiderült, hogy mindenhová vinni kell magammal, mert naponta kétszer öntözni kell, fellázdattam, és ősszel kiültem. Ilyen nagyra nőtt!

- *Takaros fáska lett, meghálálta, hogy nem kell kényelmetlen, szűk „cipőben” feszengenie.*

– Van kis növésű fám is: a törpe, vízszintesen növekvő tölgy. A margitszigeti víztorony mellett élő embermagas és széltében elterülő érdekes tölgyből lett átváltoztatva. Vele elmentem az oszlopos bükk sudár termetű, azt a 70. születésnapomra kaptam, 12 éve.

- *Ha jelképes növény, akkor a gazdájának szép kilátásai vannak, mert ez a bükk igen életteli, gyarapodó fa.*

## A világ legcsúnyább rózsája

Körbejárjuk a teraszokat, megcsodálom a flamingójuhar fehérszegélyes, őszszínű leveleit, a duplatörzsű cukorsüvegfenyő közepén nőtt kis „bociját”, a lángvörös begóniákat, megsimítom a selymakác, a mamutfenyő meglepően puha lombját, a japán istenfa cérnavékony kis levélkét, be-szívom a koreai fűszercserje illatát, és közben megtudom, hogy a sok szépség közt akad olyan is, amely épp a csúfságától volt ellenállhatatlan.

– Olaszországban egy kertészetben figyeltem föl erre a rózsára. Az eladó nagyon kedvesen le akart beszélni róla, hogy van sokkal szebb, de én ragaszkodtam hozzá. Aztán megnéztem a neten és kiderült, hogy a leghíresebb rózsaszakértő szerint ez a világ legcsúnyább rózsája. Görbe levelei és ritkás virágai olyanok,



mintha forró vízből rántották volna ki. Jól éreztem én, hogy el kell hozni.

- *Szerelemre nincs magyarázat. Egyéb kerti szenvedélyek is elragadták?*

– A legtitkosabb növényünk, még a nevét se ismerem – pedig biológusként mindnek illene tudnom a latin nevét is –, egy zöld virágú hagymás. Feltűnően hosszú, mutatós száron hozza különös virágait. A palermói botanikus kertben csodáltuk meg, volt rajta picike fiókhagyma, hát attól megszabadítottuk, olyan „rosszul állt” neki.

Tudja: csókot és virágot... *lopni nem bűn – nevetünk.*

– Itthon elültettem, most az üvegfolyosó díszje. Még tavaly télen a pincében kezdte hozni a bimbókat, és azóta folyamatosan sorra nyitja őket. Érdekes, elegáns jelenség.

- *Etológusként az emberek, állatok viselkedését tanulmányozza. Vajon a növények természetét is ilyen szemmel figyel?*

– A növények abban különböznek az állatoktól, hogy lassabbak. Kuporognak egy

helyen, szorongatnak egy követ, hogy el ne fújja őket a szél, és mindent lassabban csinálnak. De mindegyik él, jeleket ad, igényei vannak, és ha az ember nem találkozik velük nap, mint nap, akkor előbb utóbb valami bajuk lesz. Biológusként nem látok alapvető különbséget.

- *A kertészkedők beszámolnak olyan növényekről, amelyek nem állják egymást, például leszáradnak a szomszéd fa felé hajló ágaik.*

– Az effajta „mitogenetikus hatást” nem tudták tudományosan megerősíteni. Egy

orosz ember találta ki, s egy nemzetközi konferencián mondták szellemesen, hogy a „mitogenetikus hatás” a Moszkvától való távolsággal csökken. Félre lehet érteni a növények igényeit. Nekem is van olyan mirtuszlevelű bukszusom, amit több helyre is átültettem, mert sorra úgy tűnt, hogy tönkremegy. Végül megleltem a helyét a cseresznyefával szemben. Kivirult és remekül él. Ennek csak az lehet az oka, hogy ott kapja azokat a fény- és nedveségviszonyokat, amiben jól érzi magát. Persze sokféle dolog történik a kertben, és lehet rá filozofikus és tudományos magyarázatokat keresni, de az kicsit más.

## Aki csillag az égen

- *Kutatásaiban nagy szerepük van a kutyáknak, erről népszerű könyveiben is olvashattunk. Hogy mozog Janka, és az elődei, Bukfenc és Jeromos a kertben?*

– Csak Jankával volt némi gond eleinte, mert mindent összefogdosott. Szájában hozott megmutatni varangyot, madarat, és szegények ezt eléggé megsínyleték. Viszont kezdettől kerti szelőkutyája, sose piszkált ide, és nem tapossa ki a virágágyásokat. Én egy kutyámra se szóltam rá, mind magától megtanult mozogni a kertben, ahogy a lakásban is. Villámgyorsan megértik, hogy úgy kell viselkedni, ahogy az emberek viselkednek, ezt külön tanítani se kell, remek érzékük van rá. Ha reggel mondom Jankának, hogy megyünk, rögtön felvillanyozódik,

szót fogad, csak már induljunk. Itt őzek vannak, nyulak, sünök, az nagyon izgalmas neki.

- *És Önnek? Hogy képzeljem el, két tudományos előadás közt kijön, és szó szerint „ásó-kapa”, nekiugrik?*

– Kora nyártól őszig itt vagyok, a számítógémem a kerti asztalon. A kert állandó teendőket ad, naponta végignézem a növényeket. Az a szép kert lényege, hogy az ember minden növényvel jó viszonyban van, és észreveszi, ha megtámadja őket valami betegség, kártevő. Akkor rögtön be tud avatkozni. Nem elég messziről nézegetni, hogy milyen szép. Mindig tevékenykedek, a fakivágáshoz és a vörösgyomos talaj ásásához hívok csak segítséget, és a gyomlálásban segít nekem néha Marika, egy kedves nógrádi aszszony. A többi magam végzem.

- *Nagy a terület, itt bőven akad munka, ez tartja ilyen kitűnő kondícióban?*

– Minden idős embernek kell valami fizikai munka, mert különben tönkremegy. Itt hajolni, forgolódni, lépcsőzni kell. A fizikai foglalkoztatásom fél évre biztosítja.

- *Egy szorgalmas nap után, ha kiül a teraszra és fölnez az égre, eszébe jut, hogy ott az Önről elnevezett csillag a Nagy Kutyá csillagképben? Ennél szebb szakmai kitüntetés nem létezik!*

– Innen nem lehet látni, csak novemberben, de akkor gyakran takarják felhők. Úgyhogy inkább csak gondolhatok rá – főleg, ha így emlékeztetnek...

Sándor Mária



# Piliskert



Májusban különleges, egyedi hangulatú kert nyitja meg kapuit a Kertnézőben mozgalom látogatói előtt. A természetközeli, mégis nagyon tudatosan kialakított, keleti ihletésű jegyeket magán hordozó angol tájképi kert decemberi ottjártunkkor, csupaszágában is megragadott minket.

Piliscsaba meredek, kanyargós, ősfás utcái különleges hangulatot árasztanak. Könnyen megtaláljuk Kolozsvári Zita kertjét, decemberi lombtalan állapotában az utca felől is betekintést enged a nézelődőnek, nem zárkózik kő-, vagy fakerítés mögé.

## Angol is, japán is

Saroktelek lévén két bejárat van, vendéglátónk a keleti főbejárat felé invitál.

– Először a telek hosszabbik, délkeleti oldalán nyitottunk kaput, majd később a másik utca felől, a keleti oldalon jött létre a gyakrabban használt bejárat, *mondja Zita*.

– A vaszati indiai térrendezési elv szerint a keletről érkező energiák a legtisztábbak, legerősebbek, ezért ez lett a főbejárat. Ezen kívül innen az egész kert befogadható, érdemes itt kezdeni a sétát. Nagyon fontosnak tartom, hogy a kapun belépve, vagy a garázsban a kocsiból kiszállva ne azonnal a házba érkezzünk, hiszen így nap, mint nap szembesülünk az állandóan változó tájjal, még akkor is, ha nincs időnk hosszasan időzni a kertben.

- *A keleti ihletésű kapu japánkertet sejtet.* – Valójában angol tájképi kert ez, a japánkert elemeivel kiegészítve. Tájképi, mert ösvényeken lehet közlekedni, ami azért is jó, mert irányíthatom a nézelődő figyelmét, hiszen minden kanyar után vált tozik a látvány. A kert egy része erdőszerű növénycsoport, nem közelíthető meg, csupán a látvány része. A japánkert stílusjegyei szinte csak a növényanyagban lehetők fel, többek között sokféle japán juhart ültettem.

- *Oldottnak, szinte esetlegesnek tűnik minden, holott nagyon tudatos tervezés eredménye.*

– Kerttervező vagyok, minden tapasztalatomat beépíttem a sajátomba, de nem tagadom, a látottak túlmutatnak a kerttervezés alapelvein, szempontrendszerén. Egyfajta bemutatókert, hiszen kis ízelítőt szeretnék adni benne a kertépítés lehetőségeiből. Ezért kapott helyet például többek között kétféle tó: a kert alsó felében tájképi, a felső részen pedig geometrikus, épített jellegű. Gyűjteményes kertnek is



nevezhető, mert szeretem felvonultatni benne egy-egy növénynemzetséget, vagy -család minél több képviselőjét. Ezen kívül természetesen a szemlélődést, a kapcsolódást is szolgálja, illetve a társasági élet színtere is.

## Ahol megnyugszik a szem

A bejárat után egy-két kanyarral a tájképi kertekre olyannyira jellemző, hangulatos tó ragadja meg a tekintetet. Ott kissé kitárol a tér, helyet és időt enged az alapos szemlélődésnek. A partján elhelyezett egyszerű pad pihenésre, nézelődésre hív. Mellette vízpartjelző növények, rododendronok, és a szem megnyugtatóására tenyérnyi fűfelület.

– Halak csillagjegyű vagyok, ezért fontos volt a víz jelenléte a kertben, illetve a víz

áramlásának megjelenítése. Van még egy tavunk a kert felső részében, onnan partmederben csörgedezik le a víz az alsóba. Ebben is igazodtam az indiai térrendezés szabályaihoz, amely szerint északkeleti, keleti, esetleg északnyugati tájolással építsünk tavat, mert azok a pozitív energiapotenciálú területek. Van ennek praktikus oldala is, a déli tájolású tavaknál ugyanis sokkal több a fenntartási probléma, fokozottabban algásodik a fölmelegedő víz miatt.

- *Nagyon hatásos fókuszpont, különösen így télen a vízen úszó fémgömb.*

– A gömbök ide-oda költöznek a kertben az évszaktól függően. Télen a tavon a helyük, mert ott is szükség van kis látnivalóra ilyenkor. Mozgásuktól függően néha tükröződnek bennük a följük boruló csupasz fák.

De van még bőven nem növényi dísz a kertben: a víz partján sűrűn elhelyezett paradicsomkarók nem a rendeltetés szerinti szerepüket töltik be – mutat a hullámos fémpálcákra Zita –, vízesést, zuhatagot jelképeznek.

### Táncparkett a kertben

A tavat elhagyva néhány lépés után ismét kiszélesedik a tér, a házhoz érkezünk. A borostyánnal befuttatott alpesi jellegű, eredetileg nyaralónak épült apró ház teljesen belesimul a tájba.

– Volt már olyan kertlátogatóm, nem is egy, aki, miután végigjárta a kertet, cso-



dálkozóan kérdezte: és hol a házatok? Az épület elrejtése tudatos volt, ezek szerint jól sikerült. A borostyánnal egyébként vigyázni kell, mert elképesztő dolgokra képes. A ház mögött, a kerítés felőli meredek részsűre golyaorrokot ültettem. Egyszer csak azt vettem észre, hogy eltűntek, kiirtotta őket a terjeszkedő borostyánzórnagy.

A ház melletti ágyás is úgy készült, hogy szelíd átmenetet képezzen a növényes környezetből az építettbe: golyaorrok, szellőrózsák és közülük kiemelkedő japánjuharok a fő elemei. Kicsit odébb pedig egy sárga ágyást alakítottam ki kora tavasszal nyíló ehető sommal, berki pimpóval. Az ugyancsak sárga virágú mahónia és a boglárkacserje ideje nem sokkal az ő elvirágzásuk után következik, így nem egyszerre nagy mennyiségben, hanem hosszán elnyújtva sárga ez a kert-rész.

• Itt a ház mellett megváltozik a vasúti talpfával „csíkozott” zúzalékos burkolat elrendeződése.

– Ez egyfajta színpad, vagy oltár, mikor éppen mi. A sugárirányban elhelyezett talpfák a lépteket és a figyelmet is a középpont felé terelik. Nyaranként költői, zenéi estek, koncertek színhelye ez a félköríves hely. A szelíd megvilágítás is a hangulat megteremtését szolgálja, a lampionos fényei lágyak, nem zavarók.

Legutóbbi munkánk, hogy leburkoltuk a pihenőhely egy részét, hogy táncolhasunk is. Egy-egy ilyen összejövetelen – ami szólhat csupán a kertnézésről, vagy valamilyen kulturális téma köré szerveződik –, akár száz-százötven ember is összejöhet, olyankor még a fákról is emberek lógnak, meséli nevetve Zita. Olykor szabadtéri szobortárlatnak is otthont ad, vagy plein air festők jönnek ide dolgozni.

### Hinta reflektorfényben

• Olyan árnyékos a kert, nem hiányzik a napozás élménye?

– Hihetetlen, de vannak napozóhelyeink, mint például ez a hinta, a színpad szomszédságában. Ide reflektorszerűen besüt a déli nap, így kiélhetjük napozási igényeinket.

A sok fa inkább csak amiatt zavar kissé – persze nem nagyon –, hogy nem látunk rá tőlük a környező hegyekre. De erre is találtunk megoldást: a ház mögötti részen, ami egyébként a kert legmagasabb pontja, a pavilonból rés nyílik a tájra. Szeretjük azt a helyet, nyaranként ott ebédelünk-vacsorázunk, még kint is alszunk, ha már elviselhetetlen bent a meleg.



www.kertnezoben.hu

Kifejezetten szeretjük a kert párárs, hűvös, árnyékos jellegét és sajnos a csigák is, hogy a kertfenntartás „árnyékos” oldaláról is beszéljünk. Nem tudom megfékezni őket, ezért lemondtam az árnyékliliomokról, mert esélyük sem volt.

• Minden növény saját ültetésű, vagy felnőtt korú kert alakított át saját elképzelései szerint?

– Az összes nagy fát, a fenyőket, illetve a kerítés menti orgonaszöveget az elődeim ültették. Amikor 2002-ben megvettem a telket, nagyon elhanyagolt állapotban volt, teli karvastagságú magoncokkal.



Azokat kivágtuk, de a fő növények megmaradtak, ezért is ilyen erdőszerű, ligetes a kert. Gyakorlatilag a kerítés tövében, az utcán sort álló hatalmas kőrisek és tölgyek is kert részei, ha másért nem, hát az árnyékhatásuk miatt.

Közben felkaptatunk a mind meredekebbé váló emelkedőn. A kőlapokkal szegélyezett formális tó a meredek domboldalon kapott helyet. Lám, az egyenetlen talajfelszín sem akadálya annak, hogy vízszintes felületet hozzunk létre. A tó fölé emelkedő függőleges falon nagy sugárban, vízesésszerűen zubog alá a víz a tóba, onnan pedig tovább a patakmederbe, majd az alsó tóba, ezzel bezárul a kör.

Algeier Wendy

# Nyitott kertek 2016

## Hanami Japánkert cseresznyefa-virágzáskor

Április 9., Szentendre

A látogatót a japánkert szellemében nyugodt, időtlen, a természethez nagyon közeli tájézés várja, betekintést adva a japán kertek történetének 1500 éves múltjába.

## Siemens irodaépület

Május 7., Budapest

Az extenzív zöldtetők építésének történetében úttörő jellegű műszaki-kertészeti feladat volt ez a munka a kilencvenes évek közepén. 2012-ben felújították a növényzetet, így ma már összefüggő varjúhájalmány borítja az épület tetejét.



## Ezer írisz kertje

Május 14., Tolna-Mözs

A tavaszi virágszínek pompája jellemzi e kertet. A kerti tó, a tavi rózsák, a sziklakert, az egynyári virágok, valamint a sásliliom a meghatározó lakói. Mindenekelőtt azonban az íriszek szerelmeseinek ajánljuk, akik májusban e csodás növény virágának több mint ezer színárnyalatában gyönyörködhetnek.

## Piliskert

Május 21., Piliscsaba

Az erősen lejtős kertben vasúti talpfákból, kerti zúzalékból kialakított hangulatos ösvények vezetnek lépteinket. Azok figyelmébe ajánljuk ezt a kertet, akik többet szeretnének megtudni az árnyéki, félárnyéki növények alkalmazási lehetőségeiről.

Örömmel nyújtjuk át olvasóinknak a Kertnézőben programsorozat ajánlatát a 2016. évi nyitott kertekről. Az előző évekhez hasonlóan idén is újabb szépségekkel bővült kínálatunk.

Szeretettel várjuk azon növénykedvelő kertbarátokat, akik rövid időre szeretnének kiszakadni a megszokott hétfégi tevékenységükből, hogy a kertek világába lépve felejthetetlen perceket tölthessenek el hasonló érdeklődésű társakkal, ötleteket merítve kertjeikből.

## Napsugár völgy

Május 21., Leányfalu



A kertépítő saját kertjét mutatjuk meg, ahol az épített pince tetején intenzív, a lakóház ferde tetőjén pedig extenzív zöldtető látható. Az erdei szomszédság miatt a növények és az építőanyagok megválasztásakor a tulajdonos arra törekedett, hogy minden simuljon bele a környezetbe, hogy annak szerves részévé válhasson.

## Az erdő ölelésében

Május 22., Gödöllő

Azoknak ajánljuk e kertet, akik kedvelik a természetes hangulatú, tájba illő kerteket, és a növények változatosságát. A kerti tó, a patak, a sziklakert, a gyümölcsös és a veteményes kialakításánál fontos szempont volt a környezethez való alkalmazkodás, az erdő és annak lakóinak tisztelete.



## Római kert

Május 28., Budapest

A társasházakkal körülvett belsőkert teljes területe intenzív tetőkert, alatta mélygarázsokkal. Természetes hatású tereit 120 centiméteres belső szintkülönbséggel alakították ki. Az anyaghasználatában is modern lakókert fontos része a tóba futó patak, melyen több híd vezet át.

## Rózsa, rózsá, rengeteg

Május 29., Decs

A tulajdonosok 2010-ben kezdték átépíteni kertjüket, hogy kedvenc növényeik, a rózsák méltó helyre kerülhessenek. Több mint kétszáz rózsafajtát ültettek el, és minden kerti kiegészítő (például a futtató, a pergola is) saját munkájuk eredménye.

## Pilisi virágözön

Június 4., Csobánka

A Pilis hegység lankái adta szép kilátás mellett rózsák színekavalkadjában, a balkonládák, kaspók és az ágyások egynyári virágainak özőnében gyönyörködhet a kertlátogató. A vidám nyári színek kedvelőinek ajánljuk e kertet.

## Évelők és rózsák társaságában

Június 5., Székesfehérvár

A tulajdonosok szinte minden szabadidejüket a kert gondozásával töltik. Különösen a ház asszonya kedveli a rózsákat és az évelőket. A hátsókertben rendezett zöldecsot és gyümölcsöst láthatunk.

## Levendulakert a hegy lábánál

Június 11., Csupak

A gyönyörű kilátást és a levendulák átható illatát együtt élvezheti az, aki ellátogat



a levendulanyílás idején megnyitott kertbe. A 14 ezer négyzetméteres szőlőskertben kapott helyet a díszkert, melynek fő növénye az angol levendula. Tíz évvel ezelőtt négyezer tövet ültettek, mely azóta is meghatározza a kert hangulatát.

ÚJ

## Madaras kert a Pilis lábánál

Június 11., Piliscsév

Haszonkert és díszkert simul együtt a Pilis hegység látványába. A tulajdonosok főként őshonos növényeket, a száraz nyarokon is szép évelőket, rózsákat ültettek, és meghagyták a fűfélék természetes társulásait. A látogatás során megtudhatjuk, hogyan valósítható meg az önellátás a gazdaságos kertműveléssel.

## Négy Évszak

Június 12., Siófok

A jól tervezett és gondosan fenntartott kertben összhangban vannak a nyolc, a négy, vagy éppen egy évvel ezelőtt megépített részletek. A díszkertben az évelők és a rózsák sokszínűsége vonzza a tekintetet. Színek szerinti kiültetéseket láthatunk, és a romantikus rózsák kedvelői sem csalatkoznak.

## Káptalan Évelőkert

Június 12., Budaörs

A már tizenöt éve ellenőrzött, minősített biokert a levendula mellett fűszernövényekkel, virágokkal van tele. A tiszta, vegyszermentes környezet a rovarok, madarak számára is vonzó élőhely, így válik élettől nyüzsgő, vidám biokertté a kis birodalom.

## Rozmaring Fűszerkert

Június 18., Tenkes-hegy, Harkány

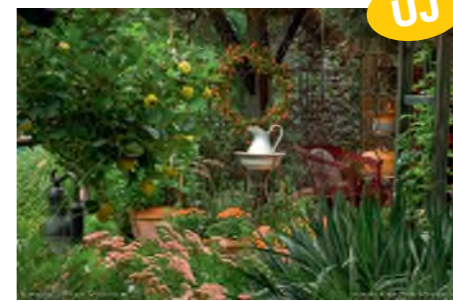
Sokféle gyógynövény találta meg termőhelyét a domboldalon. Azoknak ajánljuk a



kertet, akik többet szeretnének tudni a bio-gyógynövények termesztéséről, feldolgozásáról, felhasználásáról. A látogatás ideje alatt ennek szellemében 45 perces előadást hallgathatunk meg.

## Kanyargós ösvények mentén

Június 19., Velence



A koros fák árnyékában élő növények a lakóházzal együtt a gyerekes család mindennapjainak szerves részei. Kanyargós kerti út köti össze az egyes részleteket. A kert az árnyéki növénygyűjtések kialakítására is hasznos ötleteket ad.

## Modest Garden

Június 25., Telki



A sorházi kertben a kis terület ellenére minden funkció megtalálta helyét anélkül, hogy túlzásúfolt lenne. Kerti tó, sziklakert, veteményes és üvegház, padok, lugasok, téglapótlások, régi használati tárgyak színesítik a kertet. Azoknak ajánljuk, akik praktikus megoldásokat, kreatív ötleteket keresnek egy olyan kert kialakításához, ami a család minden tagja számára kényelmet nyújt.

## Tárgyak és növények együttélése

Június 26., Balatonfüred

Fagombák, vasmadarak, szélcsengők, madár- és rovarházak, és sok más színes, néha bolondos figura kel életre például a zsályák, a hortenziák, a rózsák és a díszfüvek mellett. A gondozott kertben rendezett szőlősorokat és gyümölcsfákat is találunk.

## Hegyi kert

Július 3., Törökbálint

A törökbálinti kert közel kétharmada ligetes kialakítású, fákban, cserjékben gazdag. Azon keresztül vezet utunk a hangulatos tóhoz. A természetesség híveinek ajánljuk e kertet, akik kíváncsiak a természet és az ember együttélésének újabb példájára.



## Egy kis mediterrán

Szeptember 11., Budapest

A vízivárosi társasház lakója ciprusokkal, kenderpálmákkal, termő olajfákkal és más érdekességekkel teli kertté varázsolta a belső udvart és az utcai előkertet. Azoknak ajánljuk a kertet, akik többet szeretnének tudni a szabadban, takarás nélkül áttelelt mediterrán növényekről.

## Angol tradíciók alapján

Szeptember 17., Budajenő

Az izgalmas növényársítások kedvelőinek és az építészeti megoldások iránt fogékonnyaknak ajánljuk az angol hagyományokat követő kertet.

## Zen Tündérekert

Október 1., Budapest

A keleti ihletésű, mindössze 100 négyzetméteres kert növényzete 90 százalékban örökzöld. Azoknak ajánljuk, akik a város zaját maguk mögött hagyva szépségre, nyugalomra és feltöltődésre vágyanak.

ÚJ



A programok időpontja az időjárás és egyéb nem tervezhető körülmények miatt változhat, amiről a Kertnézőben csapata weboldalán, illetve írásban értesíti a jelentkezőket. Bővebb tudnivalók a [www.kertnezoben.hu](http://www.kertnezoben.hu) honlapon olvashatók, vagy az [info@kertnezoben.hu](mailto:info@kertnezoben.hu) e-mail címen kérhetők. Itt lehet a hírlevélre feliratkozni, a programokra regisztrálni, illetve kerttulajdonosok is itt jelentkezhetnek, ha kertjeiket meg szeretnék nyitni a Kertnézőben sorozat keretein belül. Kövesse a programot a Facebookon is! ([www.facebook.com/Kertnezoben](http://www.facebook.com/Kertnezoben)) A Kertnézőben mozgalom támogatója a Hill & Garden Kft. Kerttervező és kertépítő iroda, médiapartnerünk a Kertbarát Magazin.

# TULLN KERTJEI



Áprilistól októberig látogatható a környezettudatosan tervezett és fenntartott kertek bemutatója Tullnban. Európa első ilyen kezdeményezésének szervezői azt szeretnék, ha minél többen láthatnák, hogyan működik, milyen sokféle lehet a természetes kert.

A 2008-ban megnyílt kiállítás 11 hektáros területén eddig több mint hatvan kert épült meg ilyen szellemiségben. A terület eredetileg a Duna árterének része volt. A kertekben nem használnak sem műtrágyát, sem tőzeget és csak biológiai növényvédők szereket juttatnak ki. A látogatók a vegyszermentes, ökológiai gazdálkodás szabályai szerint művelt kert építéséről, fenntartásáról, sokféleségéről

**A kiállítás legnagyobb területű élőkiültetése az „Arany és ezüst” kertben található. Az ültetőközeg téglaoőrlemény, mely olyan vastagságú, mint a növények gyökérlabdája volt a telepítéskor. Alatta természetesen megmaradt az eredeti talaj. A téglaoőrlemény úgy viselkedik, mint a mulcs, és ennek köszönhetően ma már alig kell öntözni a kertet. A képen pompás varjúhájak és kúpvirágek uralják a teret**



**A fenntartók szerint a hortenziakert az egyik legjobban sikerült kiültetés. Csak a csigákra kell figyelni, egyébként önfenntartó a terület. A hortenziák kísérőnövényei a szellőrózsák, az árnyliliomok és a borkórók**

**Bárhol lehet zöldtető, szól a kert mottója. Növényfajtákban, anyaghasználatban ad ötleteket**



**Ez a kert a klímaváltozás következményeivel foglalkozik, bemutatja azokat a növényeket, melyeknek az elkövetkező időkben nagy szerepük lehet. A fenntartók gyűjtik és elvetik a vadon termő növények magjait, és figyelik a fejlődésüket. Árvalányhaj, sudárszálya látható az előtérben, a háttérben díszfüvek kiültetése**



**Ez a kert a látogatók kedvence, a régi osztrák kertek hangulatát idézi. Általában itt tartják az oktató előadásokat**





Zöldfal-kísérletek. A látogatók szeme előtt tesztelik az eltérő szerkezetű, technológiájú és növényösszeállítású zöldfalakat. Minden zöldfal-rendszerről részletes, szöveges ismertetőt helyeznek ki a lakosság tájékoztatására, ezzel is biztatva mindenkit a függőleges homlokzatok növényesítésére



A SZERZŐ FELVÉTELEI



Az óriástermésű som (*Cornus mas* 'Jolico') édeskés, 25-30 milliméter hosszúra is megnövő, fénylő piros terméseivel igazi csemege a húsos somok között. Osztrák szelekció, termesztési igényei megegyeznek az alapfajával. Ahhoz, hogy termést hozzon, porzófajtára van szüksége, ami az alapfaj, a húsos som is lehet



Milyen teraszkeretet építsünk? Ötféle változat segíti a döntést



Az ágyások kiemelt szegélyének anyaga a napjainkban mind népszerűbb corten acél. Felületén a levegő páratartalma és a csapadék hatására időtálló, vékony, nemes rozsdaréteg alakul ki. A felszíni réteg lezárja a fém felületét, megvédi a további korróziós hatások ellen. Felhasználási területe sokféle, készülhetnek belőle ágyásszegélyek, kaspók, egyéb kerti berendezési tárgyak

A kaspók színe összhangban van a bennük nevelkedő növények levél- és virágszínével. Levendulák (*Lavandula angustifolia*) és óriás verbéna (*Verbena bonariensis*) együttese

szerezhetnek bővebb ismereteket a kített tájékoztató anyagokból, és a rendszeresen megrendezett előadásokból, oktató-programokból. A Magyar Kertépítők Országos Szövetsége (MAKEOSZ) tavaly nyáron szervezett tanulmányutat Tullnba.

Megyesi Éva

# Örökzöld DÍSZFŰVEK



A díszfűvekről szóló cikksorozatunkban egy igen fontos nemzetség tagjairól, a sásféléről (*Carex*) nem írtunk még, mert nem sorolhatók be sem a melegben, sem a hidegben növő csoportjába. Növekedésük gyakorlatilag folyamatos: a tavasz beköszöntével kezdődik és egészen őszig tart.

A sás (*Carex*) a palkafélék családjába tartozó nemzetség, a mérsékelt égövi térségekben szerte a világon igen nagy fajszámmal képviselteti magát. A nemzetség fajainak rendszertani besorolása, azonosítása, illetve megkülönböztetése sok esetben igen nehéz, szakértő szemeket igényel. A botanika legalább ezer különböző fajt ismer el, bár egyes szakemberek szerint a fajok tényleges száma ennek akár a többszöröse is lehet. Ezen felül még számos, egymástól nehezen megkülönböztethető kertészeti változattal, fajtával találkozhatunk.

A sások többsége eredeti termőhelyén nedves viszonyok között él, általában örökzöldek vagy félorökzöldek, csak néhány fajuk lombhullató. Méretük, alakjuk és virágzataik alapján – melyek többnyire nem bírnak különösebb díszítőértékkel –, viszonylag jól elkülöníthetők egymástól a fajok. Egyedül az Új-Zélandon élő sásfajok között találhatunk hasonlót, mivel ott túlélési stratégiaként terjedt el a barnás, bronzos vagy narancsvöröses lombszín (a színük miatt sokan „halott” növényként emlegetik őket). A lombszínük alapján képezhetünk csoportokat közöttük.

## Barnák

Az egyik legismertebb új-zélandi sásféle a bőrlevelű sás (*Carex buechanani*), melynek barnás levelei (főleg fiatalon) fölfelé állók, és csak a végük hajlik vissza ívesen. A fajták eltérő magasságúak, de legfőképpen 60 cm-esek. Alig különbözik tőle a csak 35-45 cm magasra növekvő ostoros sás (*Carex flagellifera*), annak fajtái között szürkészöld változatokat is találunk. A csavartlevelű sás (*Carex comans*) 35-40 cm magas, ívesen széthajló, finom, puha lombjával pulikutyaszerű látvány. A 'Frosted Curls' nevű fajtája fehéres világoszöld, csavartlevelű lombú. Hazánkban mind a három faj éppen, hogy fagyűrű.

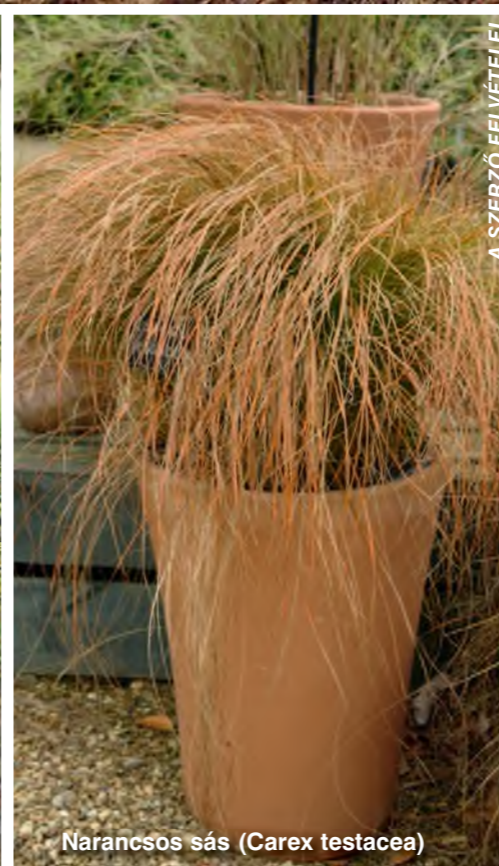
Az új-zélandi sások közül még két faj érdemel említést. A különleges narancssárga-barnás lombú narancsos sás (*Carex testacea*) feltűnő, narancspirosba hajló barna lombja 30-40 cm-es, napos fekvés-



A csavartlevelű sás (*Carex comans*) kis csoportban, évelőágyba ültetve és nagy tömegben is megállja a helyét



A pálmalevelű sás (*Carex muskingumensis*) rövid száron hozzá egymás fölé rendeződő leveleit



Narancsos sás (*Carex testacea*)



A narancsos sás (*Carex testacea*) hosszú, rezesbarna levelei ágyásos kiültetésben különleges hullámzó hatást keltenek



Alacsony, gypszerű kígyószakáll (*Ophiopogon japonicus 'Minor'*) és gyepliliom (*Liriope*) vegyes kiültetésben

ben egész évben mutatós. Kevésbé ismert az akár 40 cm-esre is megnövő narancsbarna sás (*Carex tenuiculmis*). Mindkét faj levelei kezdetben mereven fölfelé állnak, később ívesen széthajlanak. Az új-zélandi sások közül ezek a leginkább fagyűrűk.

A barnás lombszínű sások a jó vízáteresztő talajokat szeretik, az növeli a télállóságukat. Tápanyag- és vízigényük átlagos, tavaszi tőosztással szaporíthatók. Modern kertekbe, kőkertekbe, évelőágyások szegélyébe, nagyobb cserepekbe, kőedényekbe, de egyszínű ágyásokba is illenek. Különösen jól mutatnak, ha különféle színű murvával vagy kavicssal szórjuk körül őket, még jobban kiemeli a színüket.

## Kékek

A kékes lombú sások színét a levél hamvas bevonata adja. Ennek a védőbevonatnak köszönhető, hogy rokonaik közül a legjobban viselik a napfényt, száraz termőhelyeket. Ennek ellenére csak néhányukat termesztik. Legismertebb közülük a hazánkban is honos deres sás (*Carex flacca*), örökzöld lombzatával egész évben mutatós, hosszú életű. Fajtától függően 15-60 cm-es, lassan terjedő tövű, ezért szárazságtűrő talajtakarónak kiváló. A 'Blue Zinger' fajtája hamvaskék lombú, 25-40 cm magas, ugyancsak jól sarjadzó változat.

Kevésbé ismert a hamvas kékeszöld lombú lazaszárú sás (*Carex laxiculmis*). 15-20 cm

hosszú, örökzöld levelei a sásokhoz képest igen szélesek, akár 2 cm-esek is lehetnek. Az alapfaj még árnyékban is igen jó szárazságtűrő. A 'Bunny Blue' (syn. 'Hobb') az alapfajnál kékesebb, nagyon jó hőtűrő, tűző napon, kevés öntözés mellett is megél. A kék lombú sások félárnyékos, de akár napos kertrészekben is jól használhatók talajtakarónak, és jól illenek kőedényekbe, nagyobb cserepekbe. Tavasszal vagy ősszel tőosztással szaporíthatók.

## Zöldek

A sások többsége zöld lombú, díszítőértékük azonban nem jelentős, a kertészeti természetben inkább a tarka lombú faj-

ták terjedtek el. A zöld lombú alapfajok közül a hazánkban is őshonos örökzöld erdei sás (*Carex sylvatica*) 30-40 cm magasra növekvő, fényes sötétzöld lombú, harmonikászerűen hajtogatott leveleivel díszít. Lassan terjedő tövű, ezért árnyéki, félárnyéki talajtakarónak alkalmas.

A szintén őshonos hegyi sás (*Carex montana*) félorökzöld, sötétzöld lombú, sűrűn, gypesen növekvő fűféle. Legfőképpen 30-40 cm magasra nő, kitűnő talajtakaró félárnyékos területeken, természetközeli kertekben is igen mutatós. Tavasszal, kihajtás előtt metsszük vissza a töveket a virágzat kifejlődése előtt.

A pálmalevelű sás (*Carex muskingumensis*) azzal tűnik ki a rokonai közül, hogy zöld

Ostoros sás (*Carex flagellifera*)



A madárlábú sás (*Carex ornithopoda* 'Variegata') tarka levelű változata



A kígyószakáll fényes türkizkék termést hoz



A gyöngyikés gyepliliom (*Liriope muscari* 'Variegata') tarkalombú változata



A japánsás (*Carex oshimensis* 'Evergold') árnyéki kiültetésben

levelei nem egy pontból, hanem felálló szár-ból indulnak, így megjelenésében kissé a törpebambuszokra hasonlít. Az alapfaj 60 cm magasra nő, keskeny levelei egymás fölé rendeződnek a hajtásokon. Gyöktörzseivel lassan terjed, így magasabb termetű, sűrű talajtakarónak, vagy vízpart mellé is ültethető. Napon vagy félárnyékban, átlagos kerti talajokon kitűnően fejlődik. A 'Little Midge' fajtája az alapfajnál kisebb (30 cm-es), minden másban megegyezik vele.

A hagyományos zöld levelű sásokat magról, vagy kora tavaszi, kora őszi tőosztással szaporíthatjuk. Jól társíthatók árnyéki, félárnyéki növényekkel, például színes levelű árnyékliliomokkal, kaukázusi nefelejccsel, szívvirággal vagy tüdőfűvekkel.

### Tarkák

A fehér- és sárgatarka levelű sásfajták zöme Kelet-Ázsiából, főként Japánból származik.

A törpe sás (*Carex conica*) örökzöld, ívesen széthajló lombú, hosszú életű faj, csak a krémfehér levélszélű 'Snowline' fajtáját termesztik. Magassága 30 cm körüli, szélessége idővel akár ennél nagyobb is lehet. Régóta ismert és közkedvelt a japánsás (*Carex oshimensis*). Alacsony termetű (20-30 cm-es) fűféle, örökzöld levelei ívesen széthajlanak, csüngenek. Csak a fajtáit termesztik: az 'Evergold' az egyik legszebb és legkedveltebb sárgatarka lombú, leveleinek közepén vastag krémsárga csík húzódik. Az utóbbi években több új fajtát nemesítettek, ilyen például a szép hófehér levélszegélyű 'Everest'. Kőedényekben, cserepekben nagyon vonzó látvány a hosszan lecsüngő, mutatós lombzatával, talajtakarónak és szegélynövénynek is kiváló. Az előzőkhöz nagyon hasonlít a madárlábú sás (*Carex ornithopoda*) 'Variegata' fajtája, de kisebb termetű, a levelei keskenyebbek, a közepükön lévő csík inkább krémfehér.

Az egyik legtűrőképesebb, színes lombú talajtakaró az örökzöld tarka sás (*Carex morrowii*), melynek több tarka fajtáját, ritkán az alapfajt is ültetjük. Lassan, de biztosan terjedő tövű, 30-40 cm-esre növekvő, hosszú életű növény. Ívesen széthajló lombjával, széles, bőrnemű leveleivel kitűnően fedi a talajt. Legrégebbi fehértarka fajtája a 'Variegata', a levelei szegélyén húzódó vékony csík a nyár közepére-végére elhalványul. Sokkal szebb fehértarka szelekció az 'Ice Dance', amelynek fehértarka szegélye szélesebb, hangsúlyosabb, és egész évben élénk marad. Méltó párja a szintén széles szegélyű, de sárgatarka 'Goldband'.

A tarka sások kitűnő félárnyéki talajtakarók, átlagos kerti talajokon, átlagos vízel-

## NEM FÜVEK

Botanikailag nem a fűfélék közé tartozó, de a megjelenés, viselkedés és felhasználás alapján közéjük sorolható nemzetség a Kelet-Ázsiából származó kígyószakáll (*Ophiopogon*) és a gyepliliom (*Liriope*). Mindkettő a liliomfélék családjába tartozik. Megjelenésükben nagyon hasonlóak, könnyen összetéveszthetők. A legfontosabb különbség a termés színe, a gyepliliom termése mindig fekete, míg a kígyószakállé általában fényes türkizkék. Egyetlen kivétel a fekete kígyószakáll, amelynél az egész növény sötét, feketésbordó, így a termése is fekete.

A kígyószakáll (*Ophiopogon*) alacsony termetű, hosszú életű, tűrőképesebb növény, örökzöld bőrnemű levelekkel. Krémfehér vagy lilás árnyalatú virágzatai soha nem emelkednek a lombzat fölé, ezért díszítőértékük nem jelentős. Borsónyi bogótermése viszont többnyire feltűnően szép, fémes türkizkék. Legismertebb faja a fekete lombú kígyószakáll (*Ophiopogon planiscapus* 'Niger'), melynek különleges feketésbordó lombszíne egyedül a díszfűszerű megjelenésű növények között. Sötét lombja jól mutat tarkalombú növények között, de világos kavicsagyban vagy murvaszórásban is jól érvényesül. Alacsony, 10-15 cm-re növekvő, terjedő tövű, sűrű növekedésű fajta, átlagos kerti talajon, félárnyékban érzi jól magát.

Kevésbé ismert, de ugyancsak nagyon jó talajtakaró a japán kígyószakáll (*Ophiopogon japonicus*). 20 cm magasra növe-

örökzöld faj, sűrűn álló sötétzöld levelekkel. A 'Minor' kisebb termetű (10 cm-es), levelei az alapfajénál még rövidebbek, és színük még sötétebb haragoszöld. Alacsony termetű és sűrű növekedésük miatt árnyéki talajtakarónak és gyeppótlónak is kitűnők.

A gyepliliom (*Liriope*) két örökzöld fajtát ismerjük itthon. A füzéres gyepliliom (*Liriope spicata*) alacsony termetű (20 cm-es), jó talajtakaró, vékony, hosszú levelekkel. Lilásrózsaszín virágzatai nem emelkednek ki a lombzatból. A nagyobb termetű, 30-40 cm-esre növekvő gyöngyikés gyepliliom (*Liriope muscari*) levelei szélesebbek, bőrneműek, füzérvirágzatai nagyok, látványosak, a lombból magasan kiemelkednek. Ez utóbbit a nemesítők is felkarolták, és az utóbbi években különféle virág- és levélszínű változatok születtek. Ilyen például a 'Big Blue' (virágzata nagy és lila), a 'Monroe White' (virágzata hófehér), a 'Variegata' (lombja tarka, levélszegélye krémfehér). A gyöngyvirággal (*Convallaria majalis*) közeli rokonságban lévő Liriope-fajok is mérgezők.

A kígyószakáll és a gyepliliom japánkertekbe, modern kertekbe nagyon jól beilleszthető, stílusos növény, szegélynövénynek is kiváló. Jól társíthatók árnyéki-félárnyéki évelőkkel, vagy a korábban már említett árnyéki-félárnyéki díszfűvekkel. Különleges megjelenésű, egész évben mutatós, hosszú életű növények, melyek lombos fák szegélyébe, félárnyékba ültetve, átlagos, nem túl kötött talajokon sokáig fontos szereplői lehetnek a kertnek. Tavaszi tőosztással szaporíthatók.



A fekete lombú kígyószakáll (*Ophiopogon planiscapus* 'Niger') jó kontrasztot ad a fehérkérgű nyírfák (itt *Betula utilis* var. *jaquemontii*) törzse körül



A gyöngyikés gyepliliom liláskék fűtörzsvirágzatai a lomb fölé emelkednek

látottság mellett is kitűnően megélnék. Az alapfaj az árnyékos kertrészeket is elviseli. Az 'Ice Dance' és a 'Goldband' kőedényekben és díszes cserepekben, de akár szegélynövényként is szép. Kevésbé ismert örökzöld faj a 20-40 cm magas hosszúfűzérű sás (*Carex dolichostachya*). A 'Kaga Nishiki' nevű fajtája igen mutatós, élénk arany-sárga szegélyű levelei hosszan lehajlóak, akár 40-50 cm-re is elnyúlnak. Igen hosszú életű, tűrőképese-

bb talajtakaró, félárnyékba és kőedényekbe is ültethető.

Nedvesebb területekre, vízfelszín közelébe ültethető a zombéksás (*Carex elata*), a 'Bowles Golden' (syn. 'Aurea') fajtája figyelemre érdemes. Hosszú, vékony leveleinek többsége teljesen arany-sárga, csak itt-ott fedezhetünk föl bennük egy-egy halványzöld csíkot a levélszélén. Félárnyékos területeken érzi jól magát, élénk színével üde színfoltot ad.

A tarkalombú sások csak tőosztással szaporíthatók, kora ősszel vagy tavasszal. Nagyon jól társíthatók más félárnyéki, árnyéki növényekkel. Igazi „jolly joker” növények: ágyásokba szegélynövényként, vagy modern kertekben is tökéletesen használhatók, de a konténerkertészkedőknek is kitűnő lehetőséget nyújtó, változatos társaság.

Patkós István

# Történelmi rózsák, RÉGI RÓZSÁK



**A rózsák reneszánszát éljük. A rózsakedvelők a régen nemesített fajtákat is fölfedezték, és sokan gyűjtik őket. Erre az érdeklődésre figyeltek föl a rózsafaiskolások, némelyikük száz-kétszáz fajtát is forgalmaz.**

Az egyik legelfogadottabb nézet szerint az 1867 előtt nemesített rózsák tekintendők történelminek. Akkor vált ismertté a *Guillot* által nemesített első teahibrid, a 'La France', bár a nemesítők azt követően is létrehoztak új fajtákat a történelminek tekinthető rózsacsoportokban.

A régi rózsák számos tulajdonságukban különböznek modern társaiktól. Virágszíneik a fehértől a liláig főként a rózsaszín és a piros árnyalatait mutatják, a sárga a történelmi rózsák legtöbb csoportjából hiányzik. Virágaik viszonylag kicsik, sokszirmúak, illatosak. A virágzás a többségükönél néhány hétig tart. Nyílásuk idején nagyon látványosak, jóval több virág bontja szirmaikat olyankor a bokrokon, mint a folyton nyíló modern rózsákon. Levélkéik kisebbek, nem fényesek. Néhány vadrózsafajhoz hasonlóan gyakran képeznek gyökérsarjakat.

Fajtáik és fajtacsoportjaik többnyire Nyugat-Európában jöttek létre, de történetileg jelentős csoportjaik a Közel-Keletről, illetve Kínából származnak. Csak az úgyne-

A Magyar Rózsatársasággal együttműködve indítottuk egy évvel ezelőtt rózsákról szóló sorozatunkat. Az önszerveződő civil társaság hat éve tevékenykedik aktívan. Kezdő és gyakorló rózsabarátokat fogad tagjai sorába, ösztönzi az igényesebb nemzeti kertkultúra fejlődését.



vezett noisette rózsacsoport őshazája Észak-Amerika, de ezen csoport fajtáinak többségét is Franciaországban nemesítették.

Lippai János Posoni kertjének 1664-ben megjelent első kötete tucatnyi rózsát említ rövid fajtabemutatóval. Közülük a *Rosa foetida* 'Bicolor' bizonyosan azonosítható, a többiek talán Hollandiából, vagy Franciaországból származó *Rosa alba*- vagy *Rosa centifolia*-változatok lehetnek.

A 18. századtól terjedtek el a hazai nemesi kastélyok parkjaiban és a paraszti kertekben a történelmi rózsafajták. Irodalmunk nagyjai közül Jókai Mór foglalkozott a legtöbbet rózsákkal, Balatonfüreden és a Sváb-hegyen lévő kertjében is nevelt rózsatöveket. Az aranyember című regényében Tímár Mihály jelentős fajtaismertével kápráztatja el a Senki szigetén rózsavizet főző Noémit, megemlítve a 'Rose du Roi' fajtát, amely az egyik legkiválóbb portland rózsza.

A régi rózsák számos olyan előnnyel bírnak, amelyek indokolják, hogy helyük legyen kertjeinkben. Sok közülük nagyon illatos, ez pedig egyre értékesebb tulajdonság. A levéltetésegekkel szemben általában ellenálló, edzett, strapabíró növények. Akit vonz a történelem és a



Felicité Parmentier alba rózsza



Charles de Mills



Cardinal de Richelieu



Mme Hardy



Blanchfleur



William Lobb



Maxima



Rosa Mundi



Rosa gallica Officinalis



Bourbon Queen



Alain Blanchard

kertkultúra szövevényes kapcsolata, az a nehezen megtanulható és kiejthető fajta-nevekben is örömet lelheti. Például a 'Duchesse d'Angoulême' nevű gallika róza annak a francia királynak állít emléket, akinek szülei XVI. Lajos és Marie Antoinette voltak.

A történelmi rózsák egyik csoportját alkotják a **damaszkuszi rózsák**. Nagy bokorra növe, erősen tüskés, szürkészöld levélű, fehér, vagy rózsaszín, illatos virágú, május-június fordulóján néhány hétig nyíló rózsák. Több fajtájuk ('Trigintipetala', 'Ispahan', 'Gloire de Guilan') virágszirma a rózsaelaj alapanyaga.

A **portland rózsák** a damaszkuszi rózsák alcsoportját képezik. Jellemző rájuk a rövid virágszár, így a virágok szinte a levelek között nyílnak. Kisebb hullámokban, vagy szórványosan másodvirágzásra is képesek. A virágzást követően kell visszavágni őket, de a legkiválóbbat, a 'Rose de Resht'-et egyáltalán nem kell metszeni.

Az **alba rózsák** csoportjának fajtái fehér vagy rózsaszín, egyszer nyíló, nagy bokorká növe rózsák, száraikon nagy, zömök tüskékkel. Angliában a rózsák háborújában a York-ház fehér rózsája is alba róza volt. A Rosa alba 'Maxima' fajta a skótok által vívott felkelés során vált jelképpé. Az angolszász országokban gyakori 'Great Maiden's Blush' virágzik a leghosszabban, akár 5-6 hétig is.

A **centifolia rózsák** neve százlevelűt jelent, ami a sok szirmra utal. Holland rózsáknak is nevezték őket, mert számos fajtájuk a Németalföldön keletkezett. Virágaikat a festők csendéleteiken a fényképek részletességével örökítették meg, így azok a legrégebbi, a fajtajegyeket is pontosan mutató rózsaelbrázolások. Egyszer nyíló, fehér vagy rózsaszín virágaik illatosak. Hosszúra növe ágakkal általában nagy, gyakran elterülő bokrokat képeznek. A legkülönlegesebb köztük a káposztarózsának is nevezett 'Bullata', melynek kelkáposztára emlékeztető, fiatalon barnás-vörös színű levelei fejlődnek.

A **moharózsák** a centifolia rózsáktól származnak. Nevüket a csészeleveleken és a virág alatti száron megjelenő apró, mohára emlékeztető levélkékről, serte- és mirigyszőrőkről kapták. A mirigyszőrők gyantára, balsamra hasonlító illatanyagot termelnek, ami a virágbimbókat megérintve válik érezhetővé.

A **gallika rózsák** javarészt Franciaországban keletkezett fajtacsoport, neve is erre utal. Leveleik sötétzöldek, száraikon általában kevés, vékony, serteszerű tüske fejlődik. Virágaik a rózsaszín, a bordó és a

## Történelmi rózsák

Rózsacsoport	Fajta	Magasság/szélesség (cm)	Virágszín	Virágtípus	Illat erőssége (1-5)	Félfárnnyéktűrése	Egyéb tulajdonság
Damaszkuszi	Celsiana	200/100	rózsaszín	féltelet	4	félfárnnyéktűró	
	Ispahan	150/90	rózsaszín	telt	5	félfárnnyéktűró	olajrózsa
	Léda	150/90	fehér, a szirmok széle sötét rózsaszín	telt	5		
	Miranda	120/80	rózsaszín	telt	4		szórványosan ismételt
	Mme Hardy	150/90	fehér	telt	4		
Portland	Trigintipetala	180/100	rózsaszín	telt	5		olajrózsa
	Jacques Cartier	120/80	rózsaszín	telt	5		hullámokban ismételt
	Mme Boll	120/80	rózsaszín	telt	5		hullámokban ismételt
	Rose de Resht	120/80	halványlila	telt	5		hullámokban ismételt
Alba	Rose du Roi	120/80	kárminvörös	telt	5		hullámokban ismételt
	Felicité Parmentier	120/80	halvány rózsaszín	telt	5	félfárnnyéktűró	
	Great Maiden's Blush	200/100	rózsaszín	telt	5	félfárnnyéktűró	évente egyszer, de 5-6 héten át nyílik
	Maxima	200/100	fehér	telt	4	félfárnnyéktűró	
	Semiplena	200/100	fehér	féltelet	4	félfárnnyéktűró	olajrózsa
Centifolia	Sauveolens	200/100	fehér	telt	4	félfárnnyéktűró	
	Blanchfleur	150/100	fehér	telt	3		
	Bullata	150/100	rózsaszín	telt	4		kelkáposztaszerű levelek
Moha	Cristata	150/100	rózsaszín	telt	4		tarajként növe apró levélkék a csészeleveleken
	Blanche Moreau	120/80	fehér	telt	4		
	Comtesse de Murinais	150/100	halvány rózsaszín	telt	4		
	Muscosa	150/100	rózsaszín	telt	4		
	Nuits de Young	120/80	sötétbordó	telt	4		
Gallika	William Lobb	250/100	lilás rózsaszín	telt	4		erős növekedésű, támasztékot igényel
	Alain Blanchard	120/80	piros, pettyes szirmú	féltelet	3		
	Belle Isis	120/80	halvány rózsaszín	telt	5	félfárnnyéktűró	mirhaillatú
	Cardinal de Richelieu	120/80	sötétlila	telt	3		
	Charles de Mills	150/80	bordó	telt	4	félfárnnyéktűró	az egyik legnagyobb virágú gallika, egy hónapon át nyílik
	Conditorum	150/80	piros	telt	4	félfárnnyéktűró	cukrászrózsa, szirmai ehetőek
	Officinalis	120/80	piros	féltelet	4	félfárnnyéktűró	
Rosa Mundi	120/80	rózsaszín-fehér csíkos szirmú	féltelet	4	félfárnnyéktűró		



Trigintipetala

lila árnyalatait mutatják gyakran egy virágon belül. A gallikák között jött létre az első csíkos szirmú fajta, a Rosa 'Mundi'. A csoport legismertebb képviselői között van a kolostorkertekben gyógynövényként termesztett Rosa gallica Officinalis. Igazi különlegesség a 'Conditorum', amely számos nyugat-európai kertészeti katalógusában magyar rózsák néven szerepel. Nem tudni, hogy honnan ered a név, az azonban bizonyos, hogy a magyar cukrászok is használták édeskés ízű szirmait készítményeikhez.

## RÓZSA A KERTEMBE

A rózsára gondoltam: vörös csokor, nekem és Tőle!  
Sokunknak a rózsza szó hallatán ez jut az eszébe, azonban választékunk rózsái, „**az én rózsám**” ennél jóval többet jelent.

A rózsza lehet ...

- ... **történelmi**, aminek eredete a régmúlta nyúlik vissza.
- ... **romantikus**, amely szép emlékek hangulatát idézi meg.
- ... **teahibrid**, amelyek virágformája hosszan elbűvöl.
- ... **ágyas rózsá**, amely kert meghatározó pontja.
- ... **park rózsá**, mint a magányos óriás virágos szobra.
- ... **futó**, amely mindig a csúcsig ér.
- ... **mini**, édes pici helyen megbújva.
- ... **talajtakaró**, színes szőnyegként elborulva.

A rózsza színeinek száma végtelen. A virágzás minden pillanatát látni kell, amely mindig más és más tónust, árnyalatot és szint mutat.  
A rózsza illatai bódítóak. Érezni és átélteni lehet, leírni és elmondani nem lehetséges.

„**Az én rózsám**” ezt jelenti, mind ezek közül választ, amikor nálunk jár.



**Rosa White Queen Elizabeth**  
Fehér vagy fehér keverék virágágyi  
ágyas rózsza grandiflora.



**Rosa Budatétény**  
Sárgás barackrözsaszínű  
teahibrid vágó rózsza



**Rosa Ghislaine de Féligonde**  
Világossárga - történelmi  
rambler - futó rózsza

Kuponkód  
**462528888121**

Web áruházban megrendelés  
esetén 10% kedvezményre  
jogosít fel.  
www.pharmarosea.com

# ÚJRATERVEZÉS

IDŐSZERŰ



A hideg napok  
csupán lassíthatják  
a természet  
biológiai óráját,  
de megállítani  
már nem tudják.

## ÉLETTEL TELI

Hideg kéken szikrázik az ég, ám a napsugarak már lazulni engedik a fagytól dermedt talajt, töppedni a havat. Nyílnak a mogyorófa barkái, kidugják fejüket az első virágok. A bimbóikat mutató hunyorok virágszárai egyre hosszabbra nyúlnak, és onnan nyitják pompás színű virágfejeiket. Alattuk szőnyegszerűen terülnek el és kéklenek az illatos ibolyák. Jelzik, hogy a kert teli van élettel, csak a kellő pillanatra vár. A kéregrepedésekből előbújnak a suszterbogarak, szaporodásra készülnek a csigák.



## DUZZADÓ RÜGYEK

A kert még színtelen, látjuk a tél nyomaait, ám ha alaposabban körülnézünk, felfedezhetjük a növény- és állatvilág életjeleit. Nagyszerű élmény a duzzadó rügyek, pattanó bimbók, kiterülő friss levelek látványa. Figyeljük a rózsabokor zöld hajtásain a megannyi apró, piros rügyet, a vadszőlő frissen kibomlott, falra kapaszkodó sütkérező leveleit, vagy a klemátiszbokor pattanó bimbóit, amint lassan sejtetni engedik a virágszirmok színét. Mindez bátorít, jókedvre derít minket is. Az évszakváltással újabb kerti évad közeleg.

## HOGYAN VESSÜK?

Ahogy melegszik az idő, elkezdhetjük vetni a magról kelő, nyáron nyíló virágokat. Fontos, hogy a vetőtálcák friss és nedves talajára egyenletesen hulljanak a magok. Így nem csomókban kelnek majd ki, elegendő helyük marad egyenként fejlődni. A nagyon



apró (porcsin) vagy sötét színű (paprikavirág) magokat érdemes homokkal összekeverve kiszórni, így jobban láthatóvá válik a bevetett terület. Hagyjuk nőni, de ne engedjük felnyúlni a kis palántákat. A szép, egészséges fiatal növényeket megerősödésük után szedjük szét, és egyenként ültessük kisméretű továbbnevelő cserépbe.

## SÁRGUL A GYEP

A tél elmúltával gyakran nem megnyugtató a gyepfelület látványa. A fagyok, a betegségek, a fűszálpusztulások hiánytünetes kisárgulást eredményeznek. Hosszú hatástartamú műtrágya kiszórásával egyszerűen megoldhatjuk a helyzetet, a fűfelület ismét üde zöld, egészséges képet mutat majd. A kora tavasszal adagolt, magas nitrogéntartalmú műtrágya beindítja és szabályozza a gyep és a gyökérzet növekedését. Amint károsodás nélkül rá lehet menni a talajra, érdemes kiszórni a tápanyagot. Két-három hét múlva kezd látszani a hatása.



## KÉSZ MEGOLDÁSOK

Ha ősszel az időjárás miatt, vagy idő hiányában nem tudunk kora tavasszal nyíló virágokat ültetni, ilyenkor nem szégyen kész megoldásokat választani, azaz hajtattott kültéri növényekből vásárolni és azokkal tavaszi hangulatot teremteni a szobában. Ahogy a tartós fagyok véget érnek, a színpompás primulák kitehetőek a szabadba, az enyhe fagyok nem ártanak a virágoknak. A hortenziát később a kert félárnyékos, ám jól

## HA NINCS IDŐNK

Nem a kert fenekestől felfordítását, sokkal inkább az idényhez illő növényválaszték elhelyezését ajánljuk. Nagyobb kertbe, de a kisebbekbe is minden évben sok, elsősorban légyszárú növényt telepítünk, a nekünk tetsző látványra törekszünk. A kert olyan, amilyenné magunk alakítjuk, a ház stílusa



## ELKERÜLHETETLEN

Bármennyire is igyekeztünk a kertet ápolatlan „átvezetni” a télbe, a kora tavaszi takarítás elkerülhetetlen. A kerti ágyásokból, szegélyekből, gyepről gyűjtsük össze a szél által odahordott lombot, lehullott terméseket, a kifagyott gyomnövény-maradványokat. A lefűrészelt sérült, leszakadt ágakat a veteményeskertben használhatjuk majd támasztókarónak, kerítésnek. Megint „kitárul” a kert, és kínálja magát, hogy elgondolkozzunk az idej kerti kialakításon.



látászó részére érdemes ültetni, és a hagyományos növények sem vesznek kárba.

mellett a saját egyéniségünket is beleálmodjuk. Akkor lesz szép, ha valamennyi elem összhangba kerül egymással. Minden év más, minden változik, mozgásban van, ahogy az életmódunk is. Érdemes végiggondolni, mennyi időt szánunk a kertünkre? Ha van időnk, és szívesen foglalatostkodunk a növényekkel, akkor alakítsunk ki kerti munkahelyet, asztalt, ahol a szaporításokat, átültetéseket végezhetjük. Ha nagyon elfoglaltak vagyunk, sokat vagyunk úton, akkor ne válasszunk intenzív ápolást igénylő növényeket. Egy nagyobb szoliter, a kertbe is kiültethető dézsás növény is látványos hatást érhetünk el. Gyep helyett érdemes nagyobb szilárd burkolatú felület kialakítani, a magas vízigényű növények helyett a mutatós, szárazságtűrő fajok (kerti jukkák, díszfüvek, magasabb termetű varjúhájak) ültetésére törekedni.

## A MEDINILLA

Nyugat-Afrikától Indonézián át a Fidzsi szigetekig a *Medinilla* nemzetség mintegy 400 faja él a természetben. A *Medinilla magnifica* nemcsak az egyik legszebb faj, de nemzetsége legfeltűnőbb virágú növénye is. Egyedülálló szépségű virágzó cserepes dísznövény. 1849 körül vonták termesztésbe Angliában. Termőhelyén 1,5 méter magasra növő fásodó cserje. Hajtásai vastagok, négyélűek, a rügyeknél szőrösök. Levellei is vastagok, bőrszerűek, mintegy 30 cm hosszúak, tojásdadok, mélyen erezettek. A növény igazi és pompás díszei a csüngő virágzatban mintegy 40 cm hosszú száron fejlődő rózsaszín fellevelek és a lila porzók. Virágai februártól augusztusig nyílnak. Igazi melegházi növény, a 18-22 C-fokos, vagy még ennél is melegebb hely a kedvező számára. Nyáron azonban védeni kell a tűző naptól. Novembertől februárig nyugalmi szakaszra van szüksége, ezalatt 15 C-fokig csökkenhet az



éjszakai hőmérséklet. Ha ezt nem tudjuk megteremteni, akkor a növény tovább nő, de elmarad a virágképződés. A bimbók megjelenésétől több öntözést és magasabb hőmérsékletet kíván. Földlabdáját a nyár folyamán tartsuk nedvesen, és heti rendszerességgel táplatozzuk szeptemberig. Meghálálja, ha időnként langyos vízbe mártjuk a cserepét. Télen csak annyit öntözzük, hogy ne károsodjanak a levelek. A növényeket elegendő kétvétenként, kora tavasszal átültetni jó vízáteresztő-képességű közegbe. Erőteljes növekedésű, átültetésekor az idősebb, fásodott hajtásokat visszavághatjuk és a gyökereket is megkurtíthatjuk. A levágott hajtások felhasználhatók szaporításra. A fejdugványokról távolítsuk el a nagy leveleket. A dugványok magas hőmérsékleten, 30-35 C-fokos talpmelegben gyökeresednek a legjobban, zárt, párás körülmények között. 4-5 hét múlva számíthatunk a gyökerek megjelenésére.

# Kérdések és válaszok

## Mikor metsszük a rózsákat?

Egyesek úgy tartják, hogy a lombfakadás előtt nyíló aranycserje (*Forsythia*) virágba borulásakor, vagyis az erős fagyok elmúltával, a rózsatövek rügyfakadása előtt érkezik el a metszés ideje. Ezzel együtt el kell távolítanunk minden sérült, beteg növényi részt. Minden esetben a rügy fölött metsszünk. A nagyon idős ágak eltávolításához használjunk ágvágót. A visszametszés nem egy kaptafára végezhető munka, a különböző csoportba tartozó rózsák más beavatkozást igényelnek. Az ágyásrózsákat minden évben kora tavasszal metszik vissza, valamennyi ágat hozzávetőleg a harmadára. A magas törzsű rózsák esetében is hasonlóan kell eljárunk. A talajtakaró rózsák hajtásait elegendő 3-4 évenként, a talaj fölött 20 cm-re visszavágni. A folyton nyíló bokorrózsáknak csak az elpusztult, idős hajtásait metsz-



szük ki, hogy több fény jusson a bokrok belsejébe. A folyton nyíló futórózsáknak az előző évi oldalhajtásait rövidítik meg körülbelül 3-5 szemre.

## Mi a teendő a kerti hortenziákkal?



Nehogy abba a hibába essünk, hogy a tavaszi metszések alkalmával mindent levágunk, ami az utunkba kerül. A kerti hortenziákkal (*Hydrangea macrophylla*) különösen óvatosan kell bánni, mert azokon már az előző évben kialakultak a virágkezdemények. Ha levágnánk a hajtásokat, búcsút is mondhatnánk pompás virágzásuknak. Tavasszal csak tisztogassuk őket: a megfagyott, sötétebbre színeződött, vagy eltört vesszőket vágjuk vissza a következő egészséges rüggypárig, de semmiképp sem mélyebben. Közben észre fogjuk venni a tövek aljából induló friss hajtáskezdeményeket. A kerti hortenziák ritkító metszés nélkül is elvannak. Még akkor is gazdagon ontják a virágaikat, ha az évek során sűrű, tömött bokorra fejlődnek.

## Mérgező a mikulásvirág?

A karácsonyi, téli időszakban otthonunkba kerülő népszerű virágzó növények némelyike, ha alacsony koncentrációban is,

de tartalmaz mérgező, vagy allergiát kiváltó anyagokat. Természetesen a növény csak akkor válik veszélyforrássá, ha a részei érintkeznek a bőrünkkel, vagy rosszabb esetben a gyermekek megkóstolják, megeszik azokat. Mérgező a ciklámen gumója, a flamingóvirág levele, allergiás reakciót válthat ki a mikulásvirág tejnedve, vagy a szobakankalin (*Primula obconica*) mirigyszőrökkel borított levele. A klíviával és a kálával is vigyázni kell. A lakásokban gyakran előforduló levéldísznövények közül a buzogányvirág (*Dieffenbachia*) minden része, a kroton és a fikusz leveleinek tejnedve és a könnyezőpálma (*Monstera*) légyökeire okozhatnak nem kívánatos tüneteket.



A FLORADANIA FELVÉTELE

Merényi Alexandra  
összeállítása

### ÉRTÜNK A NÖVÉNYEK NYELVÉN

Táplálja növényeit univerzális Wuxal műtrágyával!

[www.szepezold.hu](http://www.szepezold.hu)

A Wuxal® Superrel nem tévedhet! A profik által is elismert, prémium lombtrágyával a kert minden növényét gyorsan, látványosan szebbé és jobban táplálttá varázsolhatja.

**Kwizda** Agro

Táplálunk és védünk



# A KAMRA MÉLYÉN



## ROOIBOS, A VÖRÖS CSERJE TEÁJA

A gyógynövényboltokat járva találkozhatunk az úgynevezett vörös teával.

A rooibos-tea a dél-afrikai nemzeti itala, kedvező élettani hatásai és finom íze miatt évszázadok óta isszák, néhány évtizede pedig már a nyugati világot is meghódította. Élvezeti teaként és a civilizációs betegségek kialakulásának megelőzése, tüneteinek csökkentése érdekében egyaránt fogyaszthatjuk.

A rooibos „vörös bokrot” jelent. A tudományos néven *Aspalathus linearis* nevű cserje a Dél-afrikai Köztársaságban, a nyugat-fokföldi Cedar-hegységben őshonos, vadon ma is előfordul, 1-1,5 méter magasra nő, töben bőven elágazó cserje. A pillangósvirágúak családjába tartozik, a zanóthoz ha-

sonló, hosszú, vékony, hajlékony vesszőin finoman szőrözött, túszerű levélkével. Sárga, pillangós virágai rövid nyélen ülnek, októberben nyílnak. Sárgásbarna, vastag héjú hüvelytermésében kemény magok ülnek. Meleg- és csapadékigényes növény.

A vörös bokor az 1800-as évek végén vált ismertté az európaiak számára. Nem telt el sok idő, és az 1900-as évek elején már üzleteltek vele, a harmincas években pedig már ültetvényekben termesztették. Tudományos nevet azonban csak a hatvanas években kapott.

A tea a növény zsenge, leveles hajtásaiból készül. A cserje fiatal vesszőit nyáron 50-60 centiméter magasságban levágják, fosztják és folyamatosan nedvesen tartva a szabad ég alatt 12-20 órán át erjesztik (fermentál-



## KEVÉS A FOSZFOR

A zöldségpalánta-nevelési időszak végén sokan panaszkodnak a fiatal növények leveleinek kékes, lilás elszíneződésére, elsősorban a fonákon. Ez a foszforhiányból adódik. Sokan mondják: fáznak a palánták, ami részben igaz is, mert a hideg hajtatóházban a talajban rosszul mozgó foszfort a fiatal, fejletlen gyökerek nem tudják fölvenni. A foszforhiány súlyos esetben a teljes növény pusztulásához vezet.

Fokozottan figyeljünk a foszforbevitelre, különösen, ha tőzeges palántaföldet használ-

unk, mivel az sok foszfort köt meg. Előfordulhat, hogy hiába adagolunk eleget ebből a tápelemből, a növény nem tudja hasznosítani. A foszforhiány megelőzésére rostált komposztot vagy barna tőzeget használunk a palántaneveléshez. Ha tartós műtrágyát választunk, győződjünk meg arról, hogy tápanyag-összetételében (NPK-tartalom) a foszfor (P) mennyiségi aránya a kálium- és nitrogéntartalomhoz képest magasabb legyen. Ugyanez érvényes a tápoldatokra is. A palántanevelőben ne csökkenjen 18 °C alá a talphőmérséklet. Ha tehetjük, trágyatalpon vagy asztalon neveljük a kis növényeket.



**Télen az éléskamrából élünk. A nyár és az ősz folyamán tartósított és betárolt befőttekből, lekvárokból, savanyúságokból, jól tárolható zöldségekből és gyümölcsökből pótoljuk szervezetünk vitamin- és ásványianyag-készletét. Fontos, hogy a pincében, kamrában járva válogassuk át a tárolt terményeket, és a rothadókat haladéktalanul távolítsuk el. A kertben enyhe napokon megkezdhetjük a szőlő metszését, a gyümölcsfákat azonban még ne metsszük.**

ják), azután szárítják, morzsolják. Az erjesztés hatására a növény rostjai vörösesbarnára színeződnek. Főzete jellegzetes, kellemes, gyümölcsösen édeskés, mélyvörös.

A rooibos-tea nem tartalmaz koffeint, ezért este is fogyasztható. Ásványi anyagokban (kalcium, mangán, fluor, cink, magnézium, réz) és C-vitaminban gazdag.

Érdemes átlátszó üvegpohárból kortyolni, hogy kellemes vörös színét is élvezhessük. Cseranyag-tartalma alacsony, így hosszú áztatás során sem keseredik meg. A benne található gyümölcsucukornak köszönhetően édeskés, így hozzáadott cukor nélkül is fogyasztható. Sportolók, fogyókúrázók és gyermekek számára is kiváló szomjoltó. Magas fluorid-tartalma miatt gyermekeknél erősíti a fogzománcot. Polifenol-tartalma segít a szabadgyökök semlegesítésében, az öregedési folyamatok lassításában. Enyhe gyomornyugtató, csökkenti a gyomorégést, oldja a szélgörcsöt. Ez utóbbi hatása miatt kortyonként csecsemőknek is adható. Csökkenti az allergia és az asztma tüneteit. Tannintartalma alacsony, így nem gátolja a vas és más nyomelemek föl vételét.

## KÍNAI KEL

Enyhén fűtött vagy fűtés nélküli fóliában, illetve fóliaalagút alatt kora tavasszal hajthatunk kínai kelt. 4-6 hetes palántanevelés után fűtetlen fólia alá március 10-20-a között ültethetjük ki. Bár hideg-

kerüljön. Nagy a vízigénye, a termesztés során egyenletes vízellátást igényel, fólia alatt pedig az öntözés mellett fontos a szellőztetés is.

Fejedés idején ismét a 18-20 °C a kedvező, ennél hidegebb időben fej helyett magházát fejleszt. Ezt követő-



tűző zöldségnövény, fontos, hogy a magvak csírázása idején 18-20, a palántanevelés idején pedig 15-16 °C-ot tartunk. A palántákat cserepekben, műanyag poharakban neveljük, mert a szálas palánta eredése nagyon rossz. Ültetéskor 30-40 centiméteres tőtávolságot és 40 centiméteres sortávolságot tartunk. A mély ültetést nem szereti, a cserépföld teteje a talajjal egy szintbe

en ismét hűvösebbet, 12-15 °C-ot tartunk. A szedést akkor kezdjük, ha a fejek már kemények. Az ültetéstől számítva 6-8 hét a tenyészidő.

A kínai kel kora tavaszi vitamindús, magas C-vitamin-tartalmú saláta-, illetve főzelékféle. Íze, állaga a fejes saláta és a fejes káposzta között van, így minden olyan étel elkészíthető belőle, ami azokból.

## HASZNOS ESZKÖZ A KACORKÉS

Rég elfeledett, remek eszköz a kacorkés, aminek elsősorban a gyümölcsösökben, a metszés során vehetjük hasznát. Valójában egyfajta hajlított pengéjű zsebkés (bicska), ami arra jó, hogy elsimítsuk, eldolgozzuk a metszéskor fűrésszel levágott ágak durva széléit, segítve ezzel a sebgyógyulást. A kacorkéssel kisebb ágakat is levághatunk. A zöldségeskertben például paradicsomkacsozásra, uborkalevelezésre vagy természsedésre használhatjuk. Éles, hajlított pengéje kiváló arra, hogy a szár és a levelek károsodása nélkül leszedjük a cukkinit, a padlizsánt vagy a paprikát. Hasonlóan alkalmas a saláta vagy a káposztafélék

szedésére. A szőlő metszése, illetve a málnaültetvény őszi-téli karbantartása során a kötözésszínórt is jól elvághatjuk vele. Mivel görbe pengéjének domború foka kiáll a tokból, a hagyományos bicskával ellentétben könnyű kinyitni.



## KÉREGRÁK

A nem megfelelően kezelt gyümölcsfák ágain, törzsén az időjárási szélsőségek, illetve a kártevők okozta kéregpedésekben, az ágtörések után visszamaradt, nem kezelt nyílt sebekben megbújó gombaspórák a kedvező enyhe, párás időben elkezdnek csírázni, a kórokozó gomba pedig „fölemeszt” a növény tápanyagkészletét. A seb nő, miközben a növény gyógyítási próbálja azt, ezért találkozunk a nyílt sebzések körül gyűrődéssel, azaz hegzsóval (kallusszal). Ha nem avatkozunk be időben, akkor a seb olyannyira elterjed, hogy a teljes ág, fiatal csemete esetében



pedig a teljes növény elpusztulhat. A gyümölcsfák ágrájkáért több kórokozó gombafaj felelős. Ezek sok esetben a tápanyaggal és vízzel nem megfelelően ellátott növényeket károsítják. Egyes fajok a téli nyugalmi időszakban támadják meg a növényt, mások tavasszal.

Az őszi és a tavaszi rezes lemosó permetezéssel előzhetjük meg a fertőzések kialakulását. A sötétkérgű fákat meszeljük be, hogy megelőzzük az éjszakák és napalok közötti nagy hőingás miatt kialakuló kéregpedéseket. A mész spóraölő hatással is bír.

Ősszel drótkéfével kaparjuk meg a törzs és a vázágak kérgét, ne engedjük megtelepedni a farontó hernyókat és más kártevőket. A rákos sebeket az egészséges részig tisztítsuk ki, majd sebkezelő szerrel zárjuk le. Ha kiterjedt a seb, akkor por alakú gombaölő szerből készített péppel kezeljük, és gézpólyával kötözzük körbe, amit könnyen „ledob magáról” a gyógyult ág.

Összeállította: Pap Edina

# Hóvirágos kikelet



**A hóvirág  
majdnem minden kiskertben  
megtalálható, sőt,  
tavaszi kirándulásaink  
alkalmával erdeinkben is  
sokfelé találkozhatunk vele.  
A tél elmúltával  
hófehér virágai jelzik  
a tavasz kezdetét,  
és melengetik a szívünket.  
Rengeteg faja  
és fajtája létezik.  
Az alcsútdobozi arborétum  
ebből az óriási  
fajgazdagságból kínál  
ízelt minden tavasszal.**

A mediterrán hóvirágmező több mint két és fél hektáron terül el az arborétumban. Időjárástól függően, február közepétől március közepéig számíthatunk a virágzására. A kora tavasszal nyíló hóvirágok hét fájának 24 fajtája tekinthető meg Magyarországon legeredetibb angolparkjában. A hóvirágmező első példányát az 1800-as évek végén telepítették a József nádor által alapított alcsútdobozi birtok kertészei, majd újabb és újabb fajtákkal gyarapították a gyűjteményt.

A kikeleti hóvirág (*Galanthus nivalis*) őshonos hazánkban. Olyan a virága, mintha a kocsányon három fehér tejcsépp hintázná. Ez magyarázza a latin *Galanthus* elnevezést, ami tejvirágút jelent. Hagymás, évelő növény, kora tavasszal hajt ki. Minden hagymából 2-3 sötétzöld levél fejlődik. A szár kocsányán egyetlen virág csüng, amely többnyire kora tavasszal jelenik meg, de előfordul, hogy már a tél végén örülhetünk neki. A virág három belső lepelével zöldes, a három külső pedig valamivel hosszabb és harangszerűen fedi az előbbieket. 2005 óta védett növény,

A SZERZŐ FELVÉTELEI



## A TÖBBI FAJ

A levantei hóvirág (*Galanthus fosteri*) a Földközi-tenger keleti partvidékén, Libanon, Szíria és Törökország délkeleti hegyvidékein él. Megjelenésében hasonlít a pompás hóvirághoz, de levelei mindig élénkzöldek, sosem szürkésesek. Kevésbé ismert faj, botanikus kertekben csak ritkán látható. Magyarországon az Alcsúti Arborétumban él kisebb állománya, onnan széthordva látható néhány kertben és temetőben.

A pompás hóvirág (*Galanthus elwesii*) Dél-Ukrajnában, Kis-Ázsiában és a Balkánon őshonos. Viszonylag nagy termetű, tőkocsánya 15-20 cm hosszú is lehet. Főleg ezzel a fajjal és változataival találkozhatunk a kiskertekben. Már novemberben kihajt, s olykor már december végén virágozni kezd. A levelei szélesek, szürkészöldek, a belső lepelével külső oldala – alfajtól és változattól függően –, a tövénél és a csúcsánál, vagy csak a csúcsánál, esetleg teljesen zöld. Kivadásától nem kell tartani, mivel kertészeti példányai többnyire terméketlenek.

A redőslevelű hóvirág (*Galanthus plicatus*) Dél-Ukrajnából és Dobruzsából származik. Kocsánya kb. 20 cm hosszú. Február végén, március elején virít. Levelei zöldek, a főbb erek mentén kissé hajtogatottak (redősek). Belső lepelével a csúcsuk táján zöldesek, de a bizánci alfaj esetében a belső lepelével töve is zöld. Számos kertészeti változatánál a belső lepelével zöld rajzolata különféle alakú és méretű. Magról jól szaporodik, de hazánkban csak az Alcsúti Arborétumban él jelentősebb állománya. Onnan széthordva föllelhető a térség kertjeiben, temetőiben, a budai Jókai-kertben, valamint kerti hulladékkal kihordva a budai erdőkben is megjelent.

természetvédelmi eszmei értéke tízezer forint, egyetlen szál letépését is pénzbírsággal büntetik.

Háromezer évvel ezelőtt Homérosz eposzában, az Odüsszeiában Hermész varázsfüvet adott Odüsszeusznak, és ez hatástalanította a mérget, melyet Kirké istennő a hős borába kevert. A gyógynövény, amely immunissá tette Odüsszeuszt a mérgektől, amnéziával szemben, nem volt más, mint a hóvirág.

A hóvirágból kivonható galantamin természetes anyag, amely elősegíti az izmok elernyedését és az alvást. A vörös pókliliom (*Lycoris radiata*) és a nárcisz is tartalmaz galantamint.

Molnár Péter

# RÉGI ISMERŐS

A szobafutóka régi ismerősünk, sárgával tarkázott levelű változata évtizedek óta a szobanövény-vásárlók „oszlopos” tagja. Időközben azonban újabb színváltozatokkal rukkoltak elő a nemesítők, amikkel érdemes megismerkedni.

A kontyvirágfélék családjába tartozó szobafutóka trópusi kúszónövény, a fák ágain tekereg hajtásain fejlődő támasztógyökerei segítségével. Tudományos elnevezését tekintve kissé ellentmondásos adatokat találunk a régi és az új könyvekben, illetve az internetes



Márványos szobafutóka  
(*Scindapsus pictus*)

A nagylevelű változatokat  
mohakaróra futtatva nevelik



‘N’ Joy





'Golden Pothos'

A FLORADANIA ÉS A HOLLAND VIRÁGIRODA FELVÉTELEI

portálokon. A *Scindapsus* nemzetségből az *Epipremnumok* közé sorolták át őket a botanikusok, csupán a márványos szobafutóka (*Scindapsus pictus*) maradt a régi helyén.

Jól elkülönül egymástól a fiatalok és a felnőttkori alak, bár ez utóbbival nagyon ritkán találkozhatunk. A fiatalok, nem virágzó hajtások levelei szív alakúak, a levélnyelvek az alapjuknál bütykösek. A felnőttkori alakon a levelek gyakran karéjosá válnak, és a hajtásokon torzsavirágzatokban jelentéktelen apró virágok fejlődnek. Természtésben, sőt, a természetes élőhelyén is ritkán virágzik.

Elviseli a fényszegény körülményeket, de tarka levelei sötétben bezöldülnek, a túl bőséges napfény hatására pedig kivilágosodnak. Mérsékelt vízigényű, az öntözések között hagyjuk a közegét enyhén kiszáradni.

Hajtásdugványozással, vagy légbujtással szaporíthatjuk. A laza, tőzeges földkeverékkel megtöltött cserépbe közvetlenül is dugványozhatjuk az arasznyi hajtásokat, de előzetesen vízben is meggyökerezteshetjük. Érdekes többsével ültetni, hogy dús, bokros növényt kapjunk.

A. W.



'Neon'

# Üzlet van.



## MAGYARKERT



### 2016. január 27–30.



**hungexpokiállítás**  
programod van

**A MAGYAR KERT szakkiállítás a kertek, parkok, kommunális zöld területek tervezéséhez, fenntartásához, megmunkálásához szükséges eszközök és technológiák egyetlen hazai szakkiállítása.** A kiállítás tematikája a teljes szakágazatot lefedi a szaporító anyagoktól a különböző eszközökön át a kis- és nagygépekig. A MAGYAR KERT társikiállításai ezúttal is a szőlőművelés és borkészítés háttér technológiáját felvonultató SZŐLÉSZET ÉS PINCÉSZET, a hazai legjelentősebb agrárkiállítás, az AGROMASH EXPO, valamint az Agrárgép Show lesznek.

**A kiállítás helyszíne:**

**HUNGEXPO Budapesti Vásárcsopont 17-es pavilon.**

Egyidejű kiállítások:

**SZŐLÉSZET  
ÉS PINCÉSZET**



**AGROMASH EXPO**  
input – gépesítés – logisztika



**Agrárgép Show**



Belépőjegy elővételben váltható a kiállítás honlapján!

[www.kertkiallitas.hu](http://www.kertkiallitas.hu)

# Barát vagy ellenség?



Egyes mohafajok a meteorológia a víz- és légszennyezettség jelzésére, mérésére használ.

Egész testfelületükön képepek vizet fölvenni, és ezzel együtt a vízben vagy a párás levegőben lévő káros anyagok, például a nehézfémek is a szöveteikbe jutnak. Az ilyen terhelésre azonban más élő szervezeteknél sokkal érzékenyebben válaszolnak, ezért nagyon jó indikátorok, azaz jelzőnövények. Ez a zuzmókra is jellemző, de azok fejlődése sokkal lassabb, kevésbé látványos.

A zuzmók egy-egy alga és gomba szimbiózisán (együttélésén) alapuló élőlények.

**A zuzmók, mohák kissé romantikus, idős kertet sejtetnek. Nem ártalmasak, különösebb hasznot sem hajtanak, de talán mégis inkább barátoknak tekinthetők. Megjelenésük és szaporodásuk párás, tiszta levegőt jelez, ami manapság nagy kincs. Mást is jelezhetnek azonban még, amikre érdemes figyelnünk.**

Az „algapartner” fotoszintézissel a szénhidrátot szállítja, a növény külső megjelenését, formáját viszont a gomba határozza meg. Talán ezért van, hogy a kerti fák kérgén megjelenő zöldes-kékes-szürkés, esetleg sárgás színű, gyakran fodros szélű zuzmókat sokan gombás megbetegedésnek gondolják. Öreg gyümölcsfákon, vagy más idősebb fákon nagy telepeket alkothatnak. Általában kemény felületeken jelennek meg, talajon nem jellemzők. Ha egyre nagyobb területet borítanak be a tör-

zsön vagy az ágakon, akkor ez azt jelzi, hogy a fa életképessége lelassult, nedvesség gyenge, kihálófélben van. De nem a zuzmótól pusztul el. Ha még nem nagyon öreg a fánk, akkor érdemes szerves trágyával, komposztal növelni a talaj tápanyagtartalmát, és javítani a szerkezetét, hogy serkentsük az életképességét. Ha túl sűrű, kesze-kusza az ágrendszer, akkor a tél folyamán ritkítsuk, hogy levegősebb legyen a korona. A zuzmók tehát nem károsítják a növényt. Akkor is megjelenhet-

nek, ha a kertünkben párás, hűvös a mikroklima, de a legtöbb zuzmó száraz körülmények között is életképes.

Néha fából, kőből, vagy akár betonból készült öreg kerítéseken, gyakran mohák társaságában is láthatjuk őket. Ha egyébként nem szorul felújításra a kerítés, és a látványuk nem zavaró, akkor nem kell elpusztítani, nem okoznak kárt, hiszen nincsenek gyökereik.

A mohák is valódi gyökerek nélküli, alsóbbrendű növények. Árnyékos, szélvédett, párás helyeken gyakoriak, nagy párnákkal borítják be a fák törzsét. Nem károsítják a kérget, nem vonnak el a fától sem vizet, sem tápanyagot, de ha nagyobb mennyi-



A zuzmók nem talajon, hanem kemény felületeken telepednek meg

séget látunk belőlük, az az öregedés jele. A talajon is megjelenhetnek. A gyepten vagy a régi, elhanyagolt, árnyéki virágágyásban, illetve a sziklakert talaján tömörödött, levegőtlen, kissé elsavanyodott talajt jeleznek. Nem szívják el annyi vizet és tápanyagot, ami a nagyobb növényeket károsíthatná, de a fű növekedését és szaporodását gátolják, akárcsak a kisebb méretű vagy a magonc virágok fejlődését. Ilyen helyeken érdemes szellőztetni, lazítani a talajt, utána pedig mulcsozni a virágágyást.

A zuzmók, mohák világa igen széles és színes, ha sok van belőlük a kertünkben, akkor használhatjuk őket koszorúkhöz, csokrokhoz vagy szobai növényvitrinben: mutatósak, és természetes hatást keltenek. Felhasználás előtt jól mossuk át őket meleg vízzel, mert – különösen a mohák – csigatojást tartalmazhatnak, amelyekből akár hónapok múltán is kis csigák kelhetnek ki.

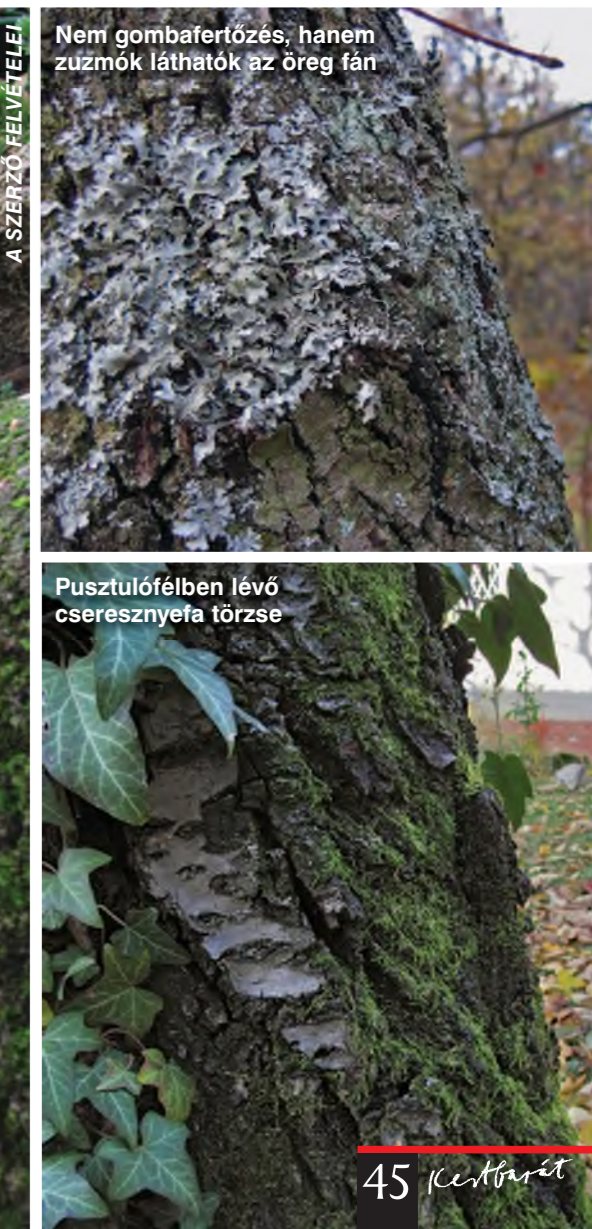
Józsa Kata



A zuzmók és mohák gyakran egymás társaságában élnek



A sziklakert kövein ártalmatlan a moha, de a talajon tömörödést, elsavanyodást jelez



Nem gombafertőzés, hanem zuzmók láthatók az öreg fán

Pusztulófélben lévő cseresznyefa törzse

# Farsangoló növények



Egyik kiskertészünk, Virág, farsangra vicces jelmezekbe öltöztette a gyümölcsöket

A sűrű téli napokon a nyárról, melegekről, buja zöld trópusi tájakról álmodozunk. Nem kell messzire utazni az élményért, hiszen a botanikus kertek üvegházaiban télen is egzotikus virágok, óriáspálmák, fikuszok, banánfák, hűsevő és vízinövények, kaktuszok, liánok, páfrányok, orchideák dzsungelében sétálhatunk, és feltöltődhetünk meleggel, nyári hangulattal.



Ha trópusi üvegházba látogattok, sok olyan növényvel találkozhattok, amelyek gyümölcsét épp télen fogyasztjuk, vitaminforrások, vagy csak nagyon finomak. Ilyen a narancs, a citrom, a papaya, a kókuszdió, a banán, az ananász, a datolya, vagy a vanília. Gyűjtsétek össze a narancs, a citrom és a

mandarin magjait, majd vessétek el tápanyagban dús palántaföldbe, vízfolyó lyukkal ellátott tejfölszobáiba. Egy pohárba 10-12 magot tegyetek, hogy biztosan kicsírázzanak. Üvegház helyett átlátszó műanyag dobozt tehettek a tetejükre. Helyezzétek a radiátor fölötti ablakpárkányra, meleg helyre. Miután kicsíráztak a

magok, fontos, hogy világos helyre kerüljenek a növénykék. Ha kinőtték az ültetőedényüket, akkor ültessétek szét őket egyesével, hogy szép nagyra nőjenek.

A Szamóca Kiskertész Klubban kertészkedhettek, és sok különleges növényt ismerhettek meg ([www.gyerekkertesz.hu](http://www.gyerekkertesz.hu)).

## Üvegházi növényeket is bemutató botanikus kertjeink

**Budapest:**  
ELTE Fűvészkert, Fővárosi Állat- és Növénykert

**Vácrátót:**  
Nemzeti Botanikus Kert

**Szeged:**  
a Szegedi Tudományegyetem Fűvészkertje

**Nyíregyháza:**  
Tuzson János Botanikus Kert

**Pécs:**  
a Pécsi Tudományegyetem Botanikus Kertje

**Debrecen:**  
a Debreceni Egyetem Botanikus Kertje



Séta a Fűvészkert pálmaházában



## Datolya az oázisból

A finom édes datolya a sivatagi oázisokban terem. Gyűjtsétek össze a magjait, és vessétek el őket tejesdobozba, tápdús földbe. A doboz aljára tegyetek kavicsot, a föld tetejére pedig vessetek fűmagot. Makkból és dióból barkácsoljatok tevét. A datolyának több hét kell a csírázásig, a tevétek addig is vidáman legelészi a fűvet, mely már egy hét után növekedni kezd.



## Papayát vetünk

A papaya nagyon könnyen csírázik, ha közvetlenül a gyümölcs felbontása után cserépbe, tápdús földbe vetitek a magjait. Locsoljátok, tegyék meleg helyre, és a második levélke megjelenése után ültessétek át őket egyesével, külön-külön, mert sok helyet és tápanyagot igényelnek.

## Kavicsvirágok

A kavicsvirágok különös módját választották annak, hogy megmeneküljenek a legelésző állatoktól, akik eledelet és vizet keresve szívesen elfogyasztanák a lédús pozsgás növényt. A kavicsok alakját és mintázatát utánnozzák, így vegyülnek el az őket körülvevő kavicsok között. A Szamóca Kiskertész Klubban a sivatagok és szavannák növényeiről meséltünk a gyerekeknek és bemutattuk a kavicsvirágokat, amikor Alma, az egyik kiskertészünk megszólalt: „de jó a kavicsvirágoknak, náluk mindig farsang van”.



Összeállította: Thalmeiner Tünde,  
Szakács-Nagy Zsuzsa

# Látványos KÉRGEK



Minden évszaknak jellegzetes és más a hangulata a kertben. A tavasz a kibomló rügyeket és kifésülő bimbókat, a zöld végtelen változatosságát, a hagymás növények pompáját hozza. A nyárban a meleget és a hűsítő árnyék örö-

mét, a hosszú nappalokat, a langyos, illatos estéket élvezhetjük, amikor teli a kert színekkel, madárdallal. Az ősz termésekkel, gyümölcsökkel terheli a fákat, cserjéket, az égbolt üveges kék, a reggelek ködben fürdenek. Majd levelek versengenek, ki öltözik pompásabb színekbe. Furcsa

csend ül a kertben, nem szólnak a madarak. A télnek sokkal szegényesebb a fegyvertára, mégis nagyszerű hangulatot teremt a csupasz ágak és az örökzöldek kontrasztjával, a feltáruló, láthatóvá váló színekkel, struktúrákkal. A Nap alacsonyan jár, a sűrű fény sejtelmessé teszi a kertet. A dér vagy a hó még jobban hangsúlyozza a változatos formákat.

Minden kerttulajdonos hön óhajtott vágya, hogy kertje egész éven át érdekes, szép, mutatós legyen, mindig legyen benne valami, ami fölkelte a figyelmet. Az Egyesült Királyságban régi és bevált a „gardens for all seasons”, a minden évszakban élvezetes kert elve. A kertészek sokat munkálkodtak és munkálkodnak ma is ennek megvalósításán. Persze, mondhatjuk, könnyű ezen olyan atlanti éghajlatú országban tevékenykedni, ahol a déli gróf-ságokban nem egyszer évek telnek el úgy-szólván fagy nélkül. Kell azonban mindehhez az emberek mentalitása is, mindig el-

Sokan hajlamosak a télen csak a hideget, a rövid, sötét napokat, a szomorú szürkeséget látni. Pedig ebben az évszakban is megtalálhatjuk az örömet és a szépséget, főként a jól tervezett, ügyesen összeültetett kertben.



Papírkérgű juhar



Csíkoskérgű juhar



Delavay-lepényfa

## KÍVÜLRŐL BEFELÉ

A törzs kívülről befelé haladva a következő részekből épül fel: A **kéreg** a fa (ág, gally) külső, a külvilággal érintkező része, amely két részből áll, a külső elhalt para- és a belső rostrétegből. A kéreg a kiszáradástól és a külső hatásoktól véd. Rendkívül változatos, vastagsága függ a növény korától, szerkezetét, textúráját, színe és állaga fajonként különböző.

A **háncs** a kéreg belső oldalán található, élő, rostos szövet, a benne lévő rostacsöveken keresztül szállítódnak a levelekben keletkezett szerves tápanyagok.

A következő, osztódó sejtekből álló, igen vékony szövetgyűrű a **kambium**, amely kifelé a háncs, befelé a fatest sejtjeit hozza létre. Működése tavasszal és a nyár elején a legaktívabb, majd az őszi fagyok kezdetén leáll. Ez eredményezi a szabad szemmel is jól megkülönböztethető évgűrűket.

A **fatest** a következő réteg, amit megmunkálunk és felhasználunk. Külső része az élő **szíjács**, amelyben a szállító edénynyalábok a vizet és az oldott ásványi anyagokat továbbítják a gyökér csúcsától a levelekig. A fatest belső része a **geszt**, ami elsősorban szilárdít és raktároz. A szíjács és a geszt gyakran élesen elütő színű.

A kérgen eleinte élő, lédús, többnyire klorofilltartalmú, vékony

falú sejtek alkotják, amelyek tevékenyen részt vesznek az életműködésben. Az idő múlásával ezek elhalt rétegekké alakulnak és a védelem szerepét veszik át.

A fás növények kérgéje nagyon jellemző az illető fajra, sőt határozóbélyegként is szolgál. Felszínük alkalmazkodik a fatest vastagodásához, berepedezik, behasadozik, töredezik, különböző formában, lapokban, pikkelyesen, rétegesen, hosszanti vagy keresztcsíkokban leválik, foszlik, hámlik. A kérgék színe, struktúrája is nagyon változatos. Gondoljunk a hártavékonyan hámló nyírfára és a puha, vastag, rücskös kérgű paratölgyre.

A kéreg nemcsak szép, de hasznos is. Felhasználása a hagyományos tárgykultúrában rendkívül sokrétű. Az ember ősidők óta használja a növények kérgét. Gyógyhatású anyagok (pl. kinin), fűszerek (pl. fahéj) forrásai, festékanyagokat (pl. dió, éger), cserzőanyagokat (pl. ecetfák) vonnak ki belőlük, kötőanyag (pl. hárs), kötél, finom papír (papíreper), textília, lábbeli, bocskor készül belőlük. Ínségélelmiszerként (pl. tölgy, szil), takarmányként, tüzelőként, fáklyaként (pl. nyír), háncsfonatok alapanyagaként, tetőfedőként (fenyő), talajtakaróként (kéregmulcs) szolgálnak. A fenyő, a nyír, a cseresznye és a hárs kérgéből többek között a magyarok is készítettek, illetve máig készítenek edényeket. És ki ne ismerné a paratölgy (*Quercus suber*) kérgének sokféle felhasználását?



Fényeskérgű meggy



Japán hegyikamélia



Sudár liliomfa



Díszcseresznye



Változékony ostorfa



Európai platán



Tarkakérgű fenyő



Közönséges tiszafa



Amuri parásfa

## A LEGSZEBBEK

**Háromerű juhar** (*Acer buergerianum*): 5-15 méter magas, Kelet-Kínában, Japánban honos fa. A levele háromkaréjú, ősszel sárgára, narancsvörösre, kárminsínűre változik. Lemezesen hámló kérge halványzöld-sárga, barna tarka. Termése gyakran egész télen az ágakon marad.

**Csíkoskérű juhar** (*Acer davidii* ssp. *grosseri*): 10-15 méter magas, Közép-Kína északi részén élő fa. A kérge sima, fényes, szürkészöld, feltűnő, fehér csíkozású, levele csaknem háromszögletű.

**Papírkérű juhar** (*Acer griseum*): 10-15 méter magas, Közép- és Nyugat-Kínában honos fa. A törzse sima, igen látványos, kérge papírnemű, vörösbarna, hámló. Levele ősszel narancsszínűre, skarlátvörösre vagy karmazsvörösre színeződik.

**Hosszúnyelű juhar** (*Acer longipes*): 10 méter magas, Közép-Kínában honos fa. Kérge fiatalon sima, lilás árnyalatú, zöldszürke csíkos, idős korban barna-bíborvörös csíkos. Levéllyelei igen hosszúak.

**Vörös nyír** (*Betula albosinensis*): 20-30 méter magas, Kínában (Szecsuan, Kanszu, Senhszi) honos fa. Fiatal kérge szürkésfehér, később narancssárgára, vagy vörösbarnára színeződik. Fényes zöld levelei ősszel élénksárgák. Hím barkái nagyon mutatósak.

**Szalagos nyír** (*Betula costata*): 20-30 méter magas, Északkelet-Ázsiában, Koreában, Mandzsúriában honos fa. A világossárgá-

tól a halványzürkéig változó, sárga paraszemölcsökkel telehított törzse papírszerűen hámlik.

**Dahur nyír** (*Betula dahurica*): 15-30 méter magas, Mandzsúriában, Koreában, Japánban honos fa. Kérge, sűrűn, lemezesen leváló, kócos hatású, fiatalon sárgászöld, rozsdabarna, idős korban csaknem fekete.

**Arany nyír** (*Betula ermanii*): 5-25 méter magas, Japánban, Koreában, Északkelet-Ázsiában honos fa. Kérge rózsaszín vagy rózsaszín árnyalatú krémfehér. Vizenyős talajon is megél, de a szárazságot nehezen viseli. Sok fajtája van forgalomban.

**Cukornyír** (*Betula lenta*): 20-25 méter magas, Észak-Amerika keleti részén élő fa. Fénylő vörösbarna kérge idősebb korban szürkésbarna vagy fekete paraszemölcs-csíkjával a cseresznye törzsére emlékeztet. Tojásdad levelei ősszel szépen színeződnek.

**Fekete nyír** (*Betula nigra*): 10-20 méter magas, az USA keleti részén élő fa. Fiatalon fehér, sima kérge vékony, krém-, lazacszínű, vagy világosbarna rétegekben leváló. Törzse idősebb korban sötétebb színű és barázdált. A hőséget és a szárazságot is elviseli.

**Változékony ostorfa** (*Celtis biondii*): 15-18 méter magas, Kínában, Koreában, Japánban honos fa. Törzse fiatalon gömbölyded kiemelkedésektől rücskös, később látványosan repedezett. Termése narancsvörös.

**Kínai rojtosfa** (*Chionanthus retusus*): 5-15 méter magas, Kínában, Koreában, Japánban élő fa. Nyár elején tömegesen nyitja illatos, keskeny szirmú virágait. Lombhullás után paraszemölcsös, sárgásbarna, darabokban hámló, papírnemű kérge vonzza a tekintetet.

**Birsalma** (*Cydonia oblonga*): 4-8 méteres, Észak-Íránban, Kis-Ázsiában élő fa. Csavarodó, görbe a törzse, kérge tarka, nagy foltokban válik. Ízletes gyümölcs és kitűnő dísznövény.

**Delavay-lepényfa** (*Gleditsia delavayi*): 10-15 méteres, Délnyugat-Kínában élő fa. Akár 25 cm hosszú tövisei csomókba rendeződve borítják a törzsét. Hüvelytermése egyenes, mindössze 6-7 cm-es.

**Sudár liliumfa** (*Magnolia hypoleuca*): 30 méter magas, Japánban élő fa. Hegyvidéki erdőkben őshonos, lombhullató. Világoszöld, viaszos leveleinek fonáka kékeszölden molyhos. Illatos virágai nyáron nyílnak. Törzse sima, szürkésfehér.

**Amuri parásfa** (*Phellodendron amurense*): 10-15 méter magas, Észak-Kínában, Mandzsúriában élő fa. Vastag, parás, mélyen, hálózatosan repedezett kérge halványzürke. Levelei jellegzetesen erős illatúak.

**Tarkakérű fenyő** (*Pinus bungeana*): 25-30 méter magas, Északnyugat-Kínában élő, több törzset is nevelő fenyő. Kérge szürkészöld, lapokban leváló, fehér, zöld és barna tarka. Az idős példányok törzse krétafehér.

**Amerikai sárgafenyő** (*Pinus ponderosa*): 40 méteres, Észak-Amerika nyugati részén élő faj. Törzse egyenes, repedezett kérge nagy sárga és rozsdavörös lapokban leváló. Hármásával álló, hegyes tűlevelei 25 cm hosszúak.

**Európai platán** (*Platanus x acerifolia*): 30-35 méteres, hibrid eredetű faj. Törzse igen változatos, kezdetben sima, majd nagy szürke, barna, sárgás lapokban válik le, fölfedve az alatta lévő sima felületeket.

**Fényeskérű meggy** (*Prunus serrula*): 8-10 méteres, Kínában (Szecsuan, Jünnan), Tibetben élő fa. Kérge fénylő, vörösbarna, mahagóniszínű, bronz- és rézvörös árnyalatokban játszó, körkörös papírszerű csíkokban és sávokban hámlik.

**Díszcseresznye** (*Prunus serrulata*): 5-8 méteres, Kelet-Kínában, Koreában és Japánban élő fa. Fényes, paraszemölcsös barna törzse gyűrűs szalagokban válik le.

**Kínai birs** (*Pseudocydonia sinensis*): 5-10 méteres, Közép- és Kelet-Kínában élő faj. Kérge tarka, foltokban hámlik, levelei és virágai kisebbek a birsalmáénál, de gyümölcssei nagyobbak.

**Japán hegyikamélia** (*Stewartia pseudocamellia*): 4-15 méteres, Japánban honos fa. Világos vörösbarna kérge lapokban erősen hámló. Fűrész levelei ősszel vörösre színeződnek. Meszes talajon sínylődik.

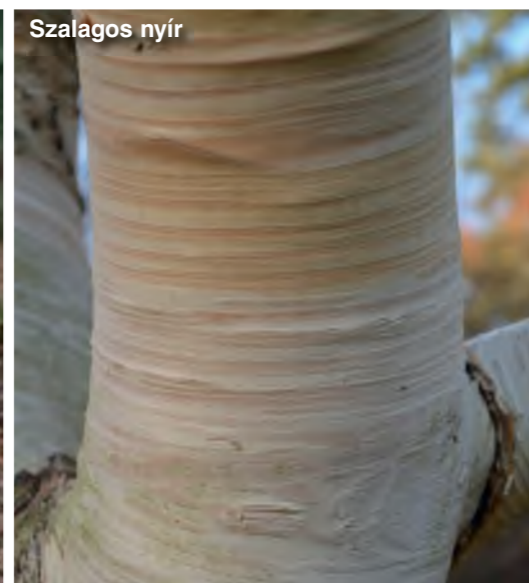
**Pekingi orgona** (*Syringa pekinensis*), 4-6 méteres, Észak-Kínában élő faj. Krémfehér virágai a nyár közepén bugákban nyílnak. Vöröses- vagy csokoládébarna kérge idősebb korban papírszerűen hámló.

**Közönséges tiszafa** (*Taxus baccata*): 15-25 méteres, Európában, Észak-Afrikában, Nyugat-Ázsiában élő, lassú növekedésű, hosszú életű örökzöld fa. Kérge lilás, vörösbarna, nagyobb csíkokban, foltokban válik le.

**Japán gyertyánszil** (*Zelkova serrata*): 20-35 méteres, Japánban és Kelet-Kínában élő fa. Lapokban, pikkelyesen leváló kérge alatt a törzse sokszínű és érdekes mintázatú. Lombja ősszel aranysárgára és rozsdavörösre színeződik.



Vörös nyír



Szalagos nyír



Fekete nyír



Dahur nyír



Cukornyír



Arany nyír

képedve bámultam, hogy ha már 4-5 °C meleg van, és kicsit kisüt a nap, akkor az angolok már rögtön a fűre telepsznek, piknikeznek, heverésznek. Ha pedig a pocskénál egy fokkal jobb az idő, a kertek sem maradnak látogató nélkül.

A kert célzottan téli élvezetet nyújtó, változatos hatású növényekkel megkomponált része a „winter garden”. Magyarul helyesen *télkert* a neve, ami nem tévesztendő össze a fagyérzékeny növények tartására szolgáló, üvegfalú télkerttel.

A magyar kertek eleve nagy hátránnyal indulnak, köszönhetően a Kárpát-medence kontinentális éghajlatának és a nem egyszer igen hideg vagy havas teleknek. Erre mindenki rávághatja: a klímaváltozás. A korsztályombéliek azonban – főként, akik kertben és növények között élték le az életüket – emlékezhetnek rá, hogy régen is voltak enyhe és hideg telek (könnyen felejtünk), és én úgy gondolom, ezután is így lesz. Bármi is történik a jövőben, és ha most enyhébb telek időszak is jön, érdemes gondolkodni kertünk téli élvezetének javításáról.

A jó és hatásos télkert megalkotásának sokféle lehetősége és fogása ismert. Ezek egyik része tervezési, szerkezeti kérdés, a fontosabbik fele azonban a növényhasználat, amit sokféle, de jól körülhatárolható szempont befolyásolhat. A lényeg a téli hangulatban mindig az erős, sokszor meglepően ütős hatás. Mivel érhető ez el? Néhány alapvető szempont: a téli vagy kora tavaszi virágzás, a feltűnő örökzöld, vagy a színét váltó téli lomb, a geometriai habitus (csüngő,



Birsalma



Kínai birs

FRÁTER ERZSÉBET FELVÉTELEI

oszlopos stb.), a különleges, feltűnő struktúrájú ágrendszer, a tartósan megmaradó, díszítő termések, az élénk színű vagy érdekes textúrájú kéreg, illetve a mutatós törzs. A télkert, és ezt sose felejtjük el, mindig nagyon kimódolt és szellemesen hatásos összeállítás. Tehát kizárólag különleges törzsű fák alkalmazása nem eredményez télkertet.

A Brit-szigeteken – de más nyugat-európai országokban is – a tudatos szelekció nyomán mind több, télkerti alkalmazásra is kiváló fajta kerül a kertészeti árudákba. Különösen szép eredmények születtek a látványos nyírek között, de som-, fűz- és szeder-

fajtákból is nagyszerű a választék. Sajnos a mi földrészünkön csak a télálló fajok jöhetnek számításba, pedig az igazi pompázatos kéregszínű fák a meleg égövön élnek. Ha valóban enyhébb telek következnek Magyarországon is, és emellett a hazai kerthasználati, kertlátogatási hagyományok is jó irányban változnak, itthon is nagy jövőjük lehet a télkerteknek. Ne féljünk a változtatásoktól, ültessünk minél több, télen is díszítő növényt – köztük mutatós kéregű fákat – a kertekbe. De ami a legfontosabb, töltsünk minél több időt a téli hónapokban is a kertben, a szabadban.

Kósa Géza

# Fenyőmag, pisztácia és paradió



**Az olajos magvak ősidők óta az emberiség fontos élelmiszer-alapanyagai. Közös jellemzőjük, hogy kalóriadúsak, olajokban, omega-6-zsírsvakban, fehérjében, rost- és ásványi anyagokban gazdagok. Ugyanakkor az e magvakat termő növények rendkívül változatosak származásuk, felépítésük és növénytani hovatartozásuk szerint. A nálunk termesztett dió, mandula, mogyoró mellett a mediterrán és trópusi vidékekről származó olajos magvak is mind népszerűbbek.**

A fenyőmag ma egzotikus (és drága) különlegesség nálunk, holott valamikor még a katonák is ezt ették. Régészeti feltárások bizonyítják, hogy a pineamagok fontos szerepet játszottak a római katonák ételmezésében. A **mandulafenyő** vagy pinea (*Pinus pinea*) a mediterrán vidékeken közönséges fa, a Földközi-tenger nyugati partvidékén honos, tengerparti, erdőalkotó fenyő. Olajtartalmú, ízletes magjaiért már az ókorban is ültették. Száraz, meleg éghajlatot kedvelő és fagyérzékeny növény, ezért nálunk csak különösen védett helyeken, kivételesen marad meg. Jellegzetes, ernyő alakú koronája jól ellenáll a tengerparti szeleknek. 20-30 méter magas, a kérge kezdetben szürke, az idősebb fákon barázdált, repedezett, vöröses rajzolatú. Szúrósan kihegyezett 10-20 cm-es tűlevelei párosával állnak. Nagy, termős tobozai a virágzás utáni harmadik évben érnek be, a nagy (1-2 cm-es), szár-



**A fenyőmagot nyersen vagy pörkölve, sózva fogyasztják, édességekbe, kekszekbe, kenyerekre, friss salátákba teszik, Olaszországban leveseket, pesztót készítenek belőle**

nyatlan, kemény héjú, ehető magjai a tojásdad, fényes barna tobozok vastag, fás tobozpikkelyei között bújnak meg. A tobozait télen kampós rúddal leszedik, majd szárítják, hogy a magjai kipottyanjanak. A kemény maghéjat feltörve és megtisztítva a fenyőmagot (pinocchi, pignons) nyersen vagy pörkölve, sózva fogyasztják, édességekbe, kekszekbe, kenyerekre, friss salátákba teszik. Olaszországban le-

Az iráni Kopet Dag hegység száraz, meleg lejtői ideálisak a pisztácia termesztéséhez

veéseket, pesztót készítenek belőle, a mediterrán konyhában hús-, hal-, tojás- és tésztaételek nélkülözhetetlen alkotóeleme. A Közel-Keleten és Indiában rizses fogásokhoz használják. Mézben is tartósítják. Talán meglepő, de a nálunk kapható fenyőmag egy másik faj, a **koreai cirbolyafenyő** (*Pinus koraiensis*) ízletes magja. Öttűs fenyő, őshazája Északkelet-Kína, Korea, Japán. Kínában nagy mennyiség-

ben gyűjtik, ott másfél évezrede, a Tang-kor óta ismert csemege.

A **pisztácia** (*Pistacia vera*) a Közel-Keleten nagyon fontos olajos mag, ugyanis nemcsak sósan, pírítva ropogtatják, mint nálunk, hanem népszerű keleti édességek, a baklava, a halva, török gyümölcskenyerek, kekszek, nugátok, fagyaltok és krémek fontos alapanyaga. A mediterrán,

A pisztácia összetett levele 3-7 bőrnemű levélkéből áll, termése csonthéjas



**A pisztácia pirosas, hosszúkas csonthéjas termésének külső húsos burka szárításkor megráncosodik, ennek eltávolításával tűnik fel krémfehér csonthéja**

a perzsa és az indiai konyha különösen kedveli birka- és baromfiételekbe, húsok töltelékébe, rizsételekbe és sajtokhoz. Húsok panírozására és salátákra aprítva is használják.

A pisztácia lombhullató cserje vagy 3-10 méteres kis fa. Nagyon hosszú kort ér meg, Iránban 700 éves példányt is ismernek belőle. Bőrnemű levelei 3-7 tojásdad levélkéből szárnyasan összetettek. Fürtvirágzatokban nyíló apró hím- és női virágai külön egyeden fejlődnek. Fürtben csoportosuló, gyakran pirosas, hosszúkas csonthéjas termésének krémfehér csonthéja megérve felnyílik, és kibukkan a zöld, fehérjében, vitaminokban, ásványi anyagokban gazdag, tápláló mag. Éréséhez hosszú hónapokig tartó meleg, száraz időt kíván, a mi teleinket nem viseli el. Őshazája Délnyugat-Ázsia, Törökország, Szíria, Irán, Türkmenisztán, Afganisztán, Pakisztán, ahol száraz bokorerdőkben él. Több ezer éve kultúrába vették, több mint 8500 éves, őskori tárolóvermekben talált leletei is ismertek. Szíria római konzulja vitte Rómába, ahol az I. században már ismert csemege volt. Kézzel szüretelik, majd eltávolítják külső húsos terméshéját, és a csonthéjak felpattanásáig szárítják. A kereskedők gyakran festették az árujukat, hogy küllemi hibáit eltakarva még kívánatosabbá tegyék.

A **kesu** (*Anacardium occidentale*) a pisztácia rokona, hiszen szintén a szömörcefélék családjába tartozik. Messzebb kell utazni érte, Közép-Amerikától Északkelet-Brazíliaig, félszáraz erdőkben honos. Ma

Pompás, festői koronájával a ciprusok mellett a pineafenyő a dél-európai mediterrán vidék fontos tájképi eleme



A SZERZŐ FELVÉTELEI



A régészeti feltárások bizonyítják, hogy a pineamagoknak a római katonák ételmezésében is fontos szerepe volt

A nálunk kapható fenyőmag általában egy kelet-ázsiai faj, a koreai cirbolyafenyő ízletes magja





A pisztáciát kézzel szűretelik, kiterítik a napra, eltávolítják külső húsos terméshéját, majd addig szárítják, míg a csonthéjak föl nem pattannak (Északkelet-Írán, Kopet Dag)



A kesu termésének fejlődésekor a kocsány is megduzzad, és körte alakú áltermessé fejlődik, melynek alján van az igazi termés, a csonthéjas kesudió



A kesudió K-vitaminban, ásványi anyagokban és antioxidánsokban gazdag, fehérjedús magja nagyon egészséges

BEMUTATJUK

fő termesztői Brazília, Nigéria, Mozambik, Tanzánia és Indonézia.

Alacsonyán elágazó, 15 méteres örökzöld fa. Szórt állású, bőrnemű, ép szélű, kopasz levelei széles visszás tojásdadok. Kicsi virágai nagy, hajtásvégi ernyőszerű virágzatban nyílnak. A virágok színe a zöldesfehértől a sötét rózsaszínűig változik egy virágzaton belül. Terméséréskor a kocsány erősen megduzzad, ebből alakul ki a sárgás, pirosas, körte alakú, 5-10 cm-es áltermés, a „kesualma”, mely illatos, lédús, édeskésen savanyú húsu. Ennek alján fejlődik a jóval kisebb (2,5 cm), vese alakúan görbült, fásodó héjú, barna csonthéjas termés, mely-

nek héja csípős, maró, bőrirritáló, összehúzó hatású mérgező olajat, urushiolt tartalmaz. Hámozását is csak kesztyűben lehet végezni. A 45% olaj-, 20% fehérje-, valamint magas ásványianyag- és K-vitamin-tartalmú kesumag kedvelt csemege, szóva vagy cukrozva fogyasztják, étolajat sajtolnak belőle. Délkelet-Ázsiában megpörkölve ételeket ízesítenek vele.

A magas C-vitamin-tartalmú „kesualmát” nyersen fogyasztják, lekvárt, zselét, szirupot, frissítő italokat, sőt erjesztve bort, ecetet is készítenek belőle. Levét meghűlések, székrekedés esetén is isszák. Héjának olaját az iparban festékek, lakkok, ragasztók,

fékbetétek készítésére használják, a népi gyógyászat pedig szemölcs, tyúkszem eleni szerként ismeri. A kesu fiatal hajtásait is eszik zöldséggként. Terméséből és leveléből festéket nyernek, a sérült törzséből kifolyó sárgás nedve pedig könyvkötőanyag.

A Föld nagy területeit borító, hatalmas biodiverzitású trópusi erdőkben sok-sok faj olajos magvát fogyasztja a bennszülött lakosság. Néhány közülük az európai piacokra is eljut, és egzotikus boltokban nálunk is kapható. Legelterjedtebb trópusi mag a kesun kívül a paradió és a makadám-dió.

A **paradiót** vagy braziliót (*Bertholletia excelsa*) egyenesen az Amazonas-menti őserdőkben kell keresni. Az esőerdőkben alkot nagyobb állományokat, és őshazáján kívül nem, vagy csak alig hoz termést, természetesen sem lehet más területeken. Így a kereskedelembe kerülő paradió döntő többsége eredeti élőhelyéről származik, a bennszülött indián lakosság gyűjti be a lehullott terméseket. 50 méter magasra is megnövő, örökzöld, több száz évig élő fa. Nagy, kissé hullámos szélű, kihegyezett, kopasz, fényes zöld, bőrnemű levelei jól lepergetik a vizet, amely nagyon fontos a mindennapos

esők övében. Krémsárga virágai hosszú fűrtvirágzatban nyílnak. Vastag, fás falú toktermései kicsi fedővel nyílnak. A sokszor 2 kilogrammot és 16 centiméteres átmérőt is elérő, gömbölyded termésekben 10-25 mag ül sorokba rendeződve. A vörösesbarna, repedezett, érdes, parás héjú termés másfél cm vastag fala kemény, fás, így a magok csak a fal elrothadása, vagy a rágcsáló állatok munkája nyomán tudnak kiszabadulni a tokból. A hosszúkás, háromélű paradió barna, ráncos héja kemény, ennek feltörésével lehet hozzájutni a krémféhér, édeskés, dióízű magbélhez. A zsírban és fehérjékben gazdag paradiómag nagyon tápláló, édességekre, süteményekre is teszik, a vegetáriánus konyha fontos alapanyaga. A belőle préselt olaj értékes étkezési és technikai olaj, de kevésbé tartós.

kissé csúcsos, 2-4 cm átmérőjű termésének zöld burkában egy barna, ráncos, vastag, fás héjú mag van. Az éretten fölrepedő magból kibukkanó krémféhér magbél magas zsír- és fehérjetartalmú, ízletes. Nyersen



Az Ausztráliában őshonos makadám-dió egészséges, tápláló magja egyike a legdrágább és legízletesebb olajos magvaknak

vagy pörkölve fogyasztják, megőrölve süteményekbe, jégkrémekbe teszik, sőt szárnyasokat, halat paníroznak vele. Ha csemegeként ízletes, pirított magkeveréket fogyasztunk, gondoljunk rá, hogy a dió és a földimogyoró, a pekándió és a gesztenye, a mogoró és a fenyőmag, a pisztácia és a kesu, a paradió és a makadám-dió a Föld különféle vidékeiről és változatos tájairól jött, és milyen csodálatra méltó sokféleség, „biodiverzitás” jelenik meg az egyszerű kis ropogtatnivalóban.

Fráter Erzsébet

Egy perzsa csemegeárus választékában az aszalt gyümölcsök, a mandula, a csicseriborsó, a tökmag és a szotyola mellett mindig kapható pisztácia (Írán, Tebriz)



A paradió barna, ráncos, kemény héjának feltörésével lehet hozzájutni a krémféhér, édeskés, tápláló magbélhez



A **makadám-dió** (*Macadamia integrifolia*) az egyetlen, világszerte elterjedt élelmiszer-alapanyag, mely Ausztráliából származik. Észak-Ausztrália trópusi területein őshonos, de más meleg égövi vidékeken is ültetik, elsősorban Hawaii. A makadám-diófa közepes termetű, terebélyes koronájú, örökzöld fa. Fényes, bőrnemű, hullámos szélű levelei hármassával állnak. Kicsi krémféhér virágai hosszan lecsüngő fűrtvirágzatokban nyílnak. Gömbölyded,

A paradió vastag, kemény tokterméséből csak a termésfal elrothadása után, vagy állatok rágása nyomán tudnak kiszabadulni a magok

# Tavaszi ízű menü



Ha kisüt a bátortalan nap, már érezzük a tavasz közeledtét. Türelmetlenek vagyunk, már mennénk a kertbe, siettetnénk a rügyeket, virágokat. Tavaszt idéző menünkkel könnyebben úrrá lehetünk a téli napok okozta lehangoltságon. A cékla színes és egészséges, a zöld saláta tavaszízű, a mézes rózsaszíromban ott a nyár – és nem mellesleg a legjobb afrodisziákum. És ha még az első ibolyákból is kerül egy csokorra való a menübe, akkor biztosak lehetünk abban, hogy nem tart sokáig már a tél szorítása.

Halmos Monika

## Dióbundás cékla pitypangsalátával

**Hozzávalók:** 4 db közepes cékla (30-35 dkg), 2 tojás, 2 dl világos sör, só, 10 dkg darált dió, 6-8 dkg liszt, a sütéshez olaj, a salátához 6 dkg dió, 1-1 marék zsenge pitypanglevél és tyúkhúr, só, őrölt bors, 3 evőkanál virágcect, 3 evőkanál hidegen sajtolt olaj, 1 evőkanál mustár

A megmosott céklát alufóliába csomagoljuk, és forró sütőbe téve, 200 C-fokon 15-20 perc alatt megsütjük. Kihűtjük, a héját lehúzzuk, majd ujjnyi vastag szeletekre vágjuk. A tojásokat fölverjük, megsózzuk, apránként hozzáadjuk a sört, a lisztet, és simára keverjük. Végül a darált diót is beleforgatjuk. A céklaszeleteket a diós masszába mártjuk, majd bő, forró olajban aranyárgára sütjük. Papírtörőre szedve lecsöpögtetjük. A salátához a zöld növényeket alaposan megmossuk és leszárítjuk. A diót szárazon illatosra pírítjuk. A virágcectet simára keverjük mustárral, olajjal, aztán sóval, őrölt borszal fűszerezük, beleforgatjuk a diót, majd az egészet a zöld levelekre öntjük. Tavasszal már pitypangvirágokkal díszítve is kínálhatjuk a dióbundás cékla mellé.

FOTÓ: VASS ANDRÁS, RÓZSAKUNYHÓ



## Mézes csirkemell rózsaszíromokkal

**Hozzávalók:** 2 szép csirkemell, só, 2 evőkanál méz, 2 evőkanál csípős paprikakrém, maréknyi friss rózsaszírom, a bundázáshoz liszt, 2 tojás, zsemlemorzsza, a sütéshez olaj

A csirkemell-csontokról lefejtjük a húst, majd a négy húsdarab mind-egyikét lapjában óvatosan bevágjuk úgy, hogy széthajthassuk őket. Az így kapott szép húsdarabokat kiverjük, megsózzuk, mézzel és paprikakrémmel megkenjük. Rózsaszíromokat egyengetünk el rajtuk, majd szorosan föltekercsöljük, hústüvel összetűzzük. Lisztbe, felvert tojásba, majd morzsába bundázzuk, és bő, forró olajban ropogósra sütjük. Az olajból kiemelve lecsöpögtetjük, a hústűt eltávolítjuk belőle, és azon melegében kínáljuk. Burgonyás paszternákpüré a legjobb köret mellé.



## Ibolyaszorbet

Úgy tartják, Néró császár kedvence volt az ibolyaszorbet, melynek készítéséhez a jeget az Alpok gleccsereiről futva hozták neki a szolgálói. Hogy így volt-e vagy nem, nem tudjuk, de az biztos, hogy jó ízlésre vall az ibolyavirágokból készült jeges frissítő fogyasztása.

**Hozzávalók:** 0,5 dl ibolyaszirup, másfél dl féledes rozébor, 2 narancs leve, 2 tojásfehérje

Az ibolyaszirupot, a bort és a narancsok levét fagyaltgépbe (vagy egy jól záródó tálba) öntjük, és a fagyasztóba tesszük. Amíg készül, többször átkeverjük – a fagyaltgép ezt elvégzi maga. 1-2 óra múlva, amikor a massa már eléggé krémes, hozzáadjuk a tojásfehérjéből vert kemény habot, és azzal fagyasztjuk-keverjük tovább. Ha elkészült, üvegkelyhekbe adagolva, friss, vagy kandírozott ibolyavirágokkal díszítve kínáljuk.



# TAVASZI virágcsokrok

A jó idő közeledtével a tavaszi virágokból készült kedves virágdíszek, csokrok kerülnek előtérbe. Móri Imre mestervirágkötő négy üde csokrot mutat be.



2

**1** A virágkötő számára minden csokor elkészítése új kihívás. Móri Imre ezúttal olcsó „kristályokkal” emelte alkotásai díszítőértékét

**2** A szalaggal körbetekert karton-alapra kristálydíszeket ragaszt-hatunk. Nincs szükség semmilyen más díszítő- vagy kiegészítő elemre, hiszen akkor fényüket veszítenek a csillogó kristályok

**3** A nemes rózsaszínű boglárka önmagában is csodaszép, ezért csak a virágok közepébe ragasszunk egy-egy mini kristályt, ezzel fokozzuk az ünnepélyességét. A boglárkából kötött csokrot levélből készült mandzsettával zárjuk le, visszafogott színű textilszalaggal takarjuk el a megkötés helyét

**4** A lila tulipánból és a hasonló színárnyalatú hunyorból készült csokrot se tömjük meg kristállyal, csak vékony díszítődrróra ragasztva helyezük a virágok közé

**5** A tulipán, a boglárka, a lizike és a rózsza szép együttest alkotnak a csokorban. Szalaghurkokra ragasztott kristály a díszítés, majd alul levelekkel zárjuk le



3



4



5

## SZÍVHEZ SZÓLÓ ÖTLETEK



A Valentin-nap évről évre népszerűbb. A jövő virágkötő, virágkereskedő nemzedékét képző szakközépiskolában Valentin-nappal kapcsolatos versenyt hirdettek, hogy ötletes megoldásokra bírják diákjait. A virágkötő-tanulók versenymunkái közül válogattunk.



1

**1** Bolykó Dalma különböző levelekből készített leragasztott alapot. Abba rögzítette a szív alakú tűzőhabot, majd szép, tartós növényi részekkel, virágokkal töltötte ki. Az egyszerű, mégis látványos falikép kedves ajándék Valentin-napra

**2** Nagy Eszter száraz növényi részekből rakott ki szívalakot. A csipkés háttér talán a nagymamát idézi, ám a szívre rögzített üzenetekercsek biztosan egy bizonyos személynek szólnak



2

*Köszönök a virágot!*

# VIRÁGSÜTIK

Charline Pristcaloff francia virágkötő néhány szép virágdísz mutatott be a születésnapok, névnapok és egyéb ünnepek köszöntésére. A színes, nedvesíthető tűzohabokat alapnak és egyben díszítő közegnek is használja.

**1** A különböző alakú és színű vizes tűzohabformákból kialakított emeletes „tortát” csipkeszalaggal és gyöngyfejű gombostűkkel díszítsük. Bár a tűzohab vizes, az orchideákat ne közvetlenül szúrjuk bele. Hogy tovább életben maradjanak, tegyük őket inkább külön fiolákba, amiket fémszalaggal rögzíthetünk. A többi virágot tűzohabba közvetlenül a habba

**2** A tűzohabot csipkeszalaggal fogjuk körbe, a szalagvégeket pedig gyöngyfejű gombostűvel rögzítjük egymáshoz és a habba. Tegyük alá tányért vagy tálát, nehogy eláztassa a bútort. A virágokat könnyen a habba szúrhatjuk, ha a végüket éles késsel ferdén visszavágjuk

**3** A hullámos szélű lila tűzohabba nemcsak virágot tűzohabunk, hanem

például csigavonalban föltekert dekorációs drótot is

**4-5** Két zöld tűzohabkorongból a felület ledörzsölésével készítsünk zsemleformákat. A két forma közé középre tett tűzohabba tegyük a virágokat, majd a tetejét gazdagítsuk különböző díszítőelemekkel és már kész is a „tűzohabhamburger” vagy makaron

**6** Két-két különböző színű, hullámos szélű és vizes tűzohabot egymásra helyezve, egy szeletet kivágva belőlük, tortahatású alapot kapunk. A vízzel főlészívott tűzohabba már bármilyen virágot könnyedén beszúrhatunk

**7** Ennél a „szendvicses” megoldásnál középre tegyük fiolát a habba, s abba kerüljön orchidea, a többi virágot tűzohabba közvetlenül a habba



1



6



2



3



7



4 5



## EGYSZERŰ VALENTIN-DÍSZEK

Néhány szál, vagy sok virágból egyaránt készülhetnek kedves ajándékok Valentin-napra, nőnapra vagy éppen anyák napjára. Erről győzött meg bennünket Móri Imre mestervirágkötő, és munkatársa, Bertók István.

1



2



3



**1** A virágmintás fém tartóedénybe faragott tűzohabba elég csupán néhány szál virág, szívekkel díszítve máris az ünnep jellegére és a szeretünk iránti érzelmre utalhatunk

**2** A virágmintás fa tartóba több virágot, például boglárkát használjunk. Kristály, szív és gyöngy a díszítés

**3** Csokorkötésnél ügyeljünk a szárok keveszerű elrendezésére, ezzel a módszerrel nagyobb, látványosabb összeállítás készíthető. Egy ponton kössük meg a csokor szarát, így a virágok a képen látható módon szétállnak, növelik a csokor méretét. Ha ügyesek voltunk, akkor a csokor „talpra” is állítható. Öblös vázába tegyük, hogy ne veszítse el az alakját és a szárok továbbra is szétálljanak

**HERBÁCIÓ**  
a népi  
gyógyreceptek  
magazinja,  
immár 11 éve!

**NÖVÉNYI  
ANTIBIOTIKUMOK**  
MŰZLIK HAZILAG  
CHILIS VODKA

fabian csokibogyó, és narancslóré  
gyömbölyű, alabágykemény  
pirtett kukorica, rétiborsos csokoládé  
menta csutle

HERBÁCIÓ PLUSZ  
TISZTÍTÓKURÁK,  
MÉREGTELENÍTÉS

LÉKÚRA  
ÁSPÁNYTERÁPIA  
TÖKMAGLEVES

Megjelent a Herbáció magazin legújabb száma, és már kapható a HerbációPlusz különszám is "Tisztítókurák, méregtelenítés" alcímmel! Keresse a nagyobb újságárusoknál, és a Postákon! Rendeljen szeretteinek Karácsonyra Herbáció előfizetést, vagy Herbáció ajándécsomagot!

**www.herbacio.hu Tel.: 0630 437 8900**

**Magyarország  
virágos  
szakácskönyvei**

Elegáns, tartalmas szakácskönyvek, melyek nem hiányozhatnak az inyencek és a kertbarátok polcáról! Minden, ami ehető virág!

Megrendelhető:  
**www.rozsakonyho.hu • info@chetovirag.hu**  
+36-30-9647144

**Fizessen elő most!**  
Kerti Kalendárium - A legnagyobb példányszámú kertészkedéssel foglalkozó szaklap!

**KERTI  
KALENDARIUM**

**KERTI  
KALENDARIUM**

**Megrendelőlap**

Megrendelem a **Kerti Kalendárium** című lapot ..... példányban az alábbi címre:

Megrendelő neve: .....

Megrendelő címe: .....

Számlázási név: .....

Számlázási cím: .....

Időtartam:  1 évre 3 800 Ft  
 1/2 évre 1 900 Ft

Fizetés módja:  csekk  
 átutalás

.....  
aláírás

A lap megrendelhető a megrendelőlap visszaküldésével a Magyar Mezőgazdaság Kft., 1141 Budapest, Mirtusz u. 2. címre, vagy előfizethető az ország bármely postáján, és a hirdlapkészítőknél, valamint e-mailen a [hirlapelofizetes@posta.hu](mailto:hirlapelofizetes@posta.hu) címen, és a 06-40-565-656-os telefonszámon. A Magyar Mezőgazdaság Kft. az adatok gyűjtésekor, feldolgozásakor a 2011. évi CXII. törvény alapján jár el.

Magyar Mezőgazdaság Kft., 1141 Budapest, Mirtusz u. 2.  
Tel.: 06-1-470-0411, fax: 06-1-470-0410  
E-mail: [info@magyarmezogazdasag.hu](mailto:info@magyarmezogazdasag.hu), web: [www.kertikalendarium.hu](http://www.kertikalendarium.hu)

**FÜVÉSZKERT**  
1083 Budapest, Illés u. 25.  
(+36)-(1)-210-1074 (belépőjegyek és egyéb árak, porta)  
(+36)-(1)-314-0535 (iroda)  
[www.fuveszkert.org](http://www.fuveszkert.org)

A kert november 1-jétől március 31-ig a téli nyitva tartás szerint látogatható, minden nap 9-16 óráig.

**NEMZETI BOTANIKUS KERT**  
Vácrátót, Alkotmány u. 2-4.  
[www.botanikuskert.hu](http://www.botanikuskert.hu)

**Január 24-én vasárnap 14.00 órától**, a magyar kultúra napja alkalmából kerttörténeti sétát tartanak a kertben.

**MAGYAR MEZŐGAZDASÁGI MÚZEUM**  
Budapest, Városliget, Vajdahunyadvár  
[www.mmgm.hu](http://www.mmgm.hu)  
(+36)-(1)-422-0765  
(+36)-(1)-363-2698

Február 28-ig még látogatható az talaj nemzetközi éve alkalmából, „Érték a talpad alatt” címmel rendezett időszaki kiállítás.

**Február 18.:** Egy kis Hollandia – a növénybarátok szemszögéből (Józsa Kata)

**Március 3.:** A sivatagtól a szubtrópusig Kína különböző tájain (Kósa Géza)

**Március 17.:** A mecseki források kívül-belül; Élet a forrásokon túl; A „mi” Csapody Vera néni (dr. Bánvölgyi Vilmos)  
Az összejöveteleket a TIT Stúdió Egyesület épületében, 17 órai kezdettel tartják (Budapest 11. kerület Zsombolyai u. 6.).

**MAGYAR KAKTUSZGYŰJTŐK ORSZÁGOS EGYESÜLETE, BUDAPESTI CSOPORT**  
[www.kaktuszgyujtok.hu](http://www.kaktuszgyujtok.hu)

**Január 11.:** Kajdacs János – Thaiföld (úti beszámoló vetítéssel)

**Február 8.:** Szabó László – Dél-Afrika 2014, a Lithopsok földjén (úti beszámoló vetítéssel)

**Március 7.:** Kádár I. Csaba – Bemutatom Notocactus szakgyűjteményemet (március 15. miatt időpontváltás!)

Az előadások helye a Magyar Gyula Kertészeti Szakképző Iskola (1106 Budapest, Maglódi út 8.). Kezdet 18 órakor.

**Fizessen elő most a Kertbarát Magazinra!**

Fizessen elő egy évre a Kertbarát Magazinra 2016. január 23. és március 25. között, és nyerjen!

Első 25 előfizetők az Oázis Kertészet 2000 Ft értékű vásárlási utalványát kapja, ami az ország bármelyik Oázis Áruházában levásárolható.

[www.oazishu](http://www.oazishu)

Péntekenként 15.00 órakor díjmentes tárlatvezetések indulnak, minden pénteken másik állandó kiállítás tekinthető meg. Találkozó a ruhatárnál.

**Január 22. 15 óra:** Vadászati kiállítás, valamint A halászat története Magyarországon

**Január 29. 15 óra:** A növények országából, Erdészet, Természeti értékek

**CSAPODY VERA NÖVÉNYBARÁT KÖR**  
[www.tit.hu](http://www.tit.hu)

**Február 4.:** Vörösvércsék és más érdekességek Budapesten (Morandini Pál)

**AGRO+MASHEXPO és Magyar Kert**  
Január 27–30., Budapest, Hungexpo  
[www.kertkiallitas.hu](http://www.kertkiallitas.hu)

**Orchideaünnep**  
(a Garden Expo társrendezvénye)  
Március 18–20., Budapest, Papp László Sportaréna  
A Gardenexpóra váltott jeggyel látogatható, 2000 négyzetméter alapterületű társrendezvény.  
Naponta 10–18 óra között tart nyitva.  
[www.gardenexpo.hu](http://www.gardenexpo.hu)  
[www.orchideaunnepe.hu](http://www.orchideaunnepe.hu)

**A Kertbarát Magazin megjelenik kéthavonta**

**Előfizetési megbízás**  
Előfizethető az ország bármely postáján, a hirdlapkészítőknél, e-mailen a [hirlapelofizetes@posta.hu](mailto:hirlapelofizetes@posta.hu) címen, a (06)- (40)-565-656-os telefonszámon, vagy a honlapunkon: [www.kertbaratmagazin.hu](http://www.kertbaratmagazin.hu)  
Kérjük olvashatóan töltsse ki, s küldje a Magyar Posta Zrt. Levél Üzletág Központi Előfizetési és Árucsoport címére: 1900 Budapest

Előfizetem a Kertbarát Magazin című kiadványt.  
Előfizetési díj egy évre: 3600 Ft

Név: \_\_\_\_\_

Cím: \_\_\_\_\_

Kelt: \_\_\_\_\_ év \_\_\_\_\_ hó \_\_\_\_\_ nap

aláírás \_\_\_\_\_

Nagy Istvánné *Medinilla* növényéről küldött felvételt. Azt írja, a tövön sajnos nem fejlődtek ki a hosszan lecsüngő virágok, hanem a rózsaszín fellevelek között megbarnultak, és jó részük lepetyogott. Kíváncsi, hogy mit rontott el a növény gondozásakor. A *Medinilla*, ahogy lapunk 33. oldalán is olvashatjuk, télen is

18-20 C-fokos meleget, párás környezetet igénylő, igen kényes növény. Leveleit télen naponta permetezzük langyos vízzel. Az is jó megoldás, ha a cserépét kavicssal, vagy égettagyag-golyókkal teli, vízzel töltött tála helyezzük. Vigyázzunk, a pangó vizet nagyon rosszul tűri, tehát a cserép alja soha ne érjen vízbe.



Kovács Péter olvasónk afelől érdeklődik, hogy a karácsonfának vásárolt csemetefenyőjét mikor ültesse ki. A földlabdás fenyőt az ünnep után mihamarabb vigyük a szabadba, tűző naptól védett helyre, ahol a kiültetésig rendszeresen gondoskodhatunk a vízutánpótlásáról. A havas, fagyos napok elmúltával érde-

mes mihamarabb sort keríteni az ültetésre, így javulnak a kitermelés során nagy gyökérvesszést szenvedett fenyőcsemete túlélési esélyei. A konténeres – és abban is nevelt –, jól begyökeresedett fenyő ültetése nem annyira sürgős, megvárhatjuk vele a tavaszias jó időt, de a rendszeres vízutánpótlást az is igényli.

## Az év rovara a mezei tücsök

A Magyar Rovartani Társaság tavaly december végén mutatta be a 2016-os év rovarát. A Magyar Természettudományi Múzeum blogján kiírt internetes szavazás döntött arról, hogy melyik faj kapjon kitüntetett figyelmet a három jelölt (kisaszony szitakötő, mezei tücsök, nagy szarvasbogár) közül. Tavasz végén és nyár első felében hallhatjuk a hazai tücsökfajok legjobban ismert és legnépszerűbb képviselőjének, a mezei tücsök (*Gryllus campestris*) nyelvjárásokban föllelhető elnevezései – trücsök, prücsök, prüttyök, szüttyöke –, hangutánzó eredetű szavak, az állat ciripelésére utalnak. Nagy termete, csillogó fekete színe, különösen a hímek esetén feltűnően nagy, gömbölyű feje, valamint az ugrólábak combja tövén látható narancsvörös színezet könnyen felismerhetővé teszik. A nőstények

potrohvégén hosszú, vékony és egyenes tojócső látható, amelynek segítségével nyár elején a talajba helyezik petéiket. A petékből néhány hét elteltével bújnak ki az apró tücsöklárvák. Szárnyatlanok, más tekintetben azonban a kifejlett tücsökök apró másolatai. Őszig nagy lárvává fejlődnek, ez alatt nagyjából tízszer vedlenek. Kövek alatt, talajrepedésekben telelnek át.



Április végén vagy májusban, az utolsó vedlést követően már a kifejlett, szárnyakkal és ivarszervekkel rendelkező példány bújik ki a lárvabőréből. A hím tücsökök idejük nagyobb részét a maguk által ásott egyenes járatban töltik, amelyek bejáratánál kisebb részt megtisztítanak. Ott hallatják a nőstényeket csalogató hívóhangjukat, nappal és az éjszaka első felében is ciripelnek. A nőstények megjelenésekor a ciripelés megváltozik, a hívó hang

jóval halkabb udvarló énekbe csap át. Kevésbé ismert, hogy a nyár végi, őszi estéken hallatszó folyamatos, halkabb és vékonyabb ciripelés nem a mezei tücsök, hanem egy másik gyakori faj, a pirregő tücsök (*Oecanthus pellucens*) hívóhangja. Mind a lárvák, mind a kifejlett egyedek nagyrészt növényi eredetű táplálékban élnek, de elpusztult izeltlábúak elfogyasztásával állati eredetű fehérjékhez is jutnak. Élőhelyei a legkülönbözőbb gyepterületek: jobbra száraz gyepekben, de nedves réteken, és akár út menti mezsgyéken is találkozhatunk vele. A mezei tücsök Európa nagy részén, Észak-Afrikában és Ázsia mérsékelt övi területein is elterjedt. Számos európai ország vörös könyvében (veszélyeztetett fajok listáján) szerepel, esetenként jelentős védelmi programokkal is segítik a faj túlélését. Hazánkban azonban a mezei tücsök szerencsére még kifejezetten gyakori fajnak számít.

MADE IN GERMANY • SUPER PREMIUM PET FOOD • AROMA SAFE • AROMA SAFE • AROMA SAFE

**Josera.**

MINI DAILY SPECIAL NATURE OFFEL

FIND IT. LIKE IT. FEED IT. KERESD! SZERESD! ETESD!

www.intermix.hu | www.facebook.com/joseramagyarorszag

## Rejtély

Feladványunk az egyik legkorábban virágzó díszcserje neve. Az apró, magányosan álló fényes sárga virágok tél végén nyílnak még a levelek kihajtása előtt az előző évi vesszőkön.

M I N T É  
L I J Á Z

Az üres hálóbá illesse be a növény nevét rejtő részeket!

A megoldást küldje be címünkre! A helyes megfejtést beküldők között egy nyertes részére könyvet sorsolunk ki. Címünk: Kertbarát Magazin, 1591 Budapest, Pf.: 294. Beküldési határidő: 2016. március 15. A Kertbarát Magazin november–decemberi számában közölt rejtély helyes megfejtéséért felajánlott könyvet Hollósi Edit gödi olvasónk nyerte.

www.spuri.hu

### Szonikus madárriasztó

A szonikus madárriasztó környezetbarát módon tartja távol a madarakat előre rögzített természetes hangokkal, ragadozó madarak hangjával, valamint pisztolylövés hangjával. Így egy veszélyzóna jön létre a madarak számára, ahol a populáció drasztikusan csökken. Fő alkalmazási területek: mezőgazdasági tárolók, raktárak, erőművek, repülőterek stb.

Foral Elektronikai Kft., 2000 Tatabánya, Árpád út 61. Tel./Fax: +36 34 316 673, e-mail: spuri@spuri.hu

Kérdéseiket, ötleteiket, javaslataikat és észrevételeiket továbbra is várja a szerkesztőségben: Algeier Wendy, algeier.wendy@kerteszetesszoleszet.hu.

A Kertbarát Magazin legközelebbi száma március 25-én jelenik meg.

Postacímünk: Budapest, postafiók: 294, 1591  
Faxszámunk: 273-2285  
E-mail címünk: szerkesztoseg@kerteszetesszoleszet.hu

## ÉRTÜNK A NÖVÉNYEK NYELVÉN

Mivel véditek ezt a gyönyörű kerlet?

Harapos gombákkal.

### A ZÖLD MEGOLDÁSOK KISEBB KÖRNYEZETI TERHELÉSSEL IS HATÉKONYAK!

- Egészségesebb, jobban eladható termést eredményeznek.
- Nem veszélyesek az emberekre és a ház körüli állatokra.
- Megkímélik a talajokat és a vizeket, és így gyermekeink jövőjét is óvják.

Kvízda ZÖLD Program

Amit a természet már letesztelt.

www.szepzold.hu

Kwizda Agro

Táplálunk és védünk

# A virginiai datolyaszilva

A Budai Arborétum datolyaszilva-gyűjteményének tagjai között igen népszerű a virginiai datolyaszilva, annak is az egyik változata, a *Diospyros virginiana* var. *platycarpa*. Október végétől kezdődően az alsó ágakon érő, könnyen elérhető terméseket a szemfüles látogatók a madarakkal versenyezve kóstolgatják.



## RÉTEGZÉSSEL

Magvetéssel könnyen szaporítható. A termésekből kimosott magokat az érés után azonnal, vagy rétegzést követően, tavasszal vessük el. A rétegzés során nyirkos homok közé keverve, hűvös helyen tároljuk a magokat. Normál kerti talajjal megtöltött mélyebb cserepekbe vagy szaporítótálcába, ládába, legfőképpen 1,5-2 cm mélyre vessük. A csírázáshoz 1-6 hónap szükséges, melegebb viszonyok között kissé gyorsabban kel. A fiatal magoncokat az első években védjük a fagytól.



az isteni jelentésű *diosz* és a mag, termés jelentésű *pürosz* összetétel, amit magyarra akár istenek gyümölcsének, istenek eledelének is fordíthatunk. Ám vigyázat, csak megpuhulva élvezhető, keményen a termést meg se kóstoljuk, mert rendkívüli módon összehúzza a szánkat, ha óvatlanul beléharapunk. Belsejében 1-8, kissé márványozott mintájú sötétbarna, lapos mag található. A C-vitaminban és ásványi anyagokban igen gazdag gyümölcsökből főként az USA-ban, de ma már sok más helyen is finom süteményeket, lekvárokat, zseléket, pudingokat készítenek, de aszalva is fogyasztják. A mag olaját, a magjait pedig megpörkölve akár kávé helyett is használják.

A *Diospyros virginiana* var. *platycarpa* kissé szélesebb leveleivel, szív alakú vagy lekerekített levélvállal tér el az alapfajtól, termései nagyobbak, lapítottabb kerekdedek, amire a *platycarpa* (széles termésű) név is utal. Elterjedési területe Missouritól Arkansasig húzódik.

A virginiai datolyaszilva hazánkban is sikeresen telepíthető, Kelet-Ázsiából származó növény. A rokonaival ellentétben jól elviseli a teleteket, kevésbé fagyérzékeny, mint például az ízletes datolyaszilva (*Diospyros kaki*), vagy a fiatal mandzsu datolyaszilva (*Diospyros lotus*). Helyenként az arborétumban „gyomosít” is, a madarak által elpotyogtatott magokból számos magonc kelt már ki a védettebb helyeken. Fagyzugos területekre mindenesetre ne ültessük, kedveli a napos, védett, meleg fekvést. Mélyrétegű, jó vízáteresztő talajban érzi jól magát. Nagyobb kertekben, parkokban gyönyörű alakú szoliter fa lehet.

Sütöriné Diószegi Magdolna

A magkérő leveleket a SZIE KETK Dísznövénytermesztési és Dendrológiai Tanszék címén, 1518 Budapest, Pf.: 53, Sütöriné dr. Diószegi Magdolna várja. A 105 forinttal fölbélyegzett válaszbörítékra írják rá: „Magot küldünk”.

**spuri.hu Rágcsálóriasztók**

**Szabaduljon meg hivatlan vendégeitől!**

- egér, patkány
- nyest, pele, görény
- vakond
- kullancs, bolha
- galamb, seregély

**Forel Elektronikai Kft.**  
2800 Tatabánya, Árpád út 61.  
Tel./Fax: +36 34 316 673  
e-mail: spuri@spuri.hu  
www.spuri.hu

MEG- FEJTÉS, 1.	OLIMPIAI SZERVUNK	ELKÉP- ZELES, ÖTLET	UGYANOTT RÖVIDEN PENZ- SOVAR	14	JELFOGÓ	MEG- FEJTÉS, 2.	RÉGI GRAFIKUS KÁRTYA	HEGY- TETŐI	AGG	KRISZTUS ELŐTT, RÖVIDEN
S						F				I
ARRAFELÉ			ORVOSI MŰSZER A JELZETT PONTNÁL				MAGIÁBÓL OLAJAT SAJTOLNAK GENF RESZEI			ÁGYELŐI A FELKELŐ NAP ORSZÁGA
FUTÓLAG BELENÉZ							BORSÓT TISZTÍT			11
AZ EGYIK VER- CSOPORT	MEXIKÓI NÉP VOLT BOLNÓDI- TÓFÚ			1	KIVI, EGYENEMŰI FOLYÓ EVI, RÖVIDEN		PERZSA URALKODÓ KÖNYÖKLŐ			
LEMEZ- KIADÓ VILÁGCEG	SAINT RÓV JÉGTÖRŐ JELZŐVEL ILLETETT LITÓNEV				CSÖRÖGE VESSZŐ- NYALAB, NÉPIESEN		13		PASCAL RÖVIDEN ESZE TAMÁS SZÜLŐ- FALLJA	
ÉNEKLO SZŐCSKA HURKA BURKA!			FELADAT- GYŰJTE- MÉNY FALSÚLY RÖVIDEN							
ÖVODA, GYERMEK- NYELVEN	MEG- FEJTÉS, 3.	SÖNTÉS	MAJOR GAZDASÁG		UTÓTAG: ÁLLAT- CSOPORT	NAV, PÁROS BETŰI	A HET EL- SŐ NAPJA HAINALI MISE		BALKÁNI FŐVÁROS	
			MEG- FEJTÉS, 4. IDOM, FORMA						AFRIKA RÖVIDEN FEJTELLEN FEJSZEI	E
OROSZ VÁROS					IGEN, OROSZUL AZ ENSZ SZERVE			LOVAS PUSZTÁNK IR AUTOJEL	3	ÉPP A VÉGENI LÉTESÍT, SZERVEZ
HAJÓ- CSÜSZDA		5			NÉMET VÁROS CLAUDE FRANCIA FESTŐ V.			KERGETI CIONÁLIS, ERZELMI		
RÖVID KÖTŐSZÓ	PÁRAI ÚJ- ZELANDI ALAGÚT				KÁLTI KRÓNKA- ÍRÓ V. CSAVAR		15	LÓGATJA A FEJÉT AZ ÚJ HURJA		NÁLA LENTEBB KÉZI- POGGYÁSZ
A PANASZ SZAVA			OLASZ KOMIKUS V. BARÁT- SÁGTALÁN		BALGA HITVESE, VOROS- MARTY HELYESKÉS			FENY- FORRAS E. PRESLEY KÖZEPSŐ NEVE		6
ASZTÁCI- UM VEGYJELE			FRANCIA FERFINEV TIGRISLÓ		JOBBRA- BALRA MÁSIK NEVEN			BŐRPÁNT KÖRÜT, RÖVIDEN		
FENYŐ- ALJA GOMBA					FRANCIA VÁROS FERFINEV, BECEZVE		8	FÉNYMÁZ VÁSÚTI JÁRAT		TÉL ELEJEI VILÁGOS- BARNÁ
KEZDET- BEN, ELŐSZÓR							9	PITYMALLK JÓKAI MŰR REGÉNYE		GRAMM, RÖVIDEN IDEGEN FERFINEV
JOHN USA-BELI USZÓ (NABER)					MINUTUM, RÖVIDEN CSÍPÓS FÜSZER			GEPEMBER GIL LESÁGE REGÉNYE		BRIT LEGIERŐ JÁNOS, KODALY DALJÁTEKA
GUANIN, RÖVIDEN TOKFÉLE HÁL	ROLAND GARROS, RÖVIDEN PENZ, BIZ				TORBÁGY TÁRSAI VERSENY- TÁRGYALÁS		4	TROPUSI PÁLMAFA KÖZETNEV KÉPZŐJE		ELÓTAG: SO BŐR- RETEG
			HATOD- RÉSZI PÁPAI KORONA		ŐRSZEM, RÉGIÉSEN MOLIBDEN, FLUOR V.J.					KACSA HANGJÁT HALLÁTJA MAGYAR, MALTAI GKJ.
A KÖRÖS PARTJAI!			ELÓTAG: HÖVEL- KAPCS, BUZA, PÁ- RATLANJAI		TENYÉSZT JUHOK CSOPORT- JA					MADÁRTES: TU ARTO ISTENNŐ NYILAT RÓPIT
CRUSOE, DANIEL DEFOE MŰVE					SÁTOR- NYILAS! TROMBITA- HANG			FILMES DU KAIRÓ A FŐVÁROSA		16
SZAKAD RÓLA A VÍZ					FLAMAND FESTŐ V. ÁRAD, PÁ- RATLANJAI					
					A FEJÉRE, KÖLTŐIEN HELVETTES RÖVIDEN			SÁTRÓZ SZINEZ GIGA RÖVIDEN		10
RIBO- NUKLEIN- SAV, RÖVIDEN	G									SZOBOR- ANYAG

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16

**Kertbarát Magazin**  
1591 Budapest, Pf.: 294, vagy e-mailen:  
titkarsag@kerteszetesszoleszet.hu  
Beküldési határidő: 2016. március 15.  
A helyes megfejtést beküldők közül három nyertes  
könyvjutalomban részesül.

November–decemberi számunk megfejtése: Babits Mihály: Halavány téli rajz  
„Gyere az ablakhoz, édes! / Csókolj meg és nézz körül! / Süt a nap, elállt a hó már, / mégis pelyhek hullanak: / puhán, halkán, pehelymód száll / pillanat és pillanat.”  
A felajánlott könyveket Korponai Károly budapesti; Megyesi Kálmán tatabányai; Szalainé Kolláth Ilona taksonyi rejtvényfejtőinknek postázzuk.



Nézzélő! már webáruházban? Számos új dísztermék, kert szerszámok és gépek, növények, és újabb kertiak, -állatok növény-keresés és lakóközösség képzések online változatát találod az ország legnagyobb kertészeti információs kiállításán: [webshop.oasis.hu](http://webshop.oasis.hu)



Kövess minket a Facebook-on:  
[facebook.com/Oazisi.Kerteszeti](https://facebook.com/Oazisi.Kerteszeti)

# Szezon előtti faiskolai akció 30-70% kedvezmény, egész februárban!

Szezon előtti faiskolai akciónk keretei között 2016. februárjában akár **30-70% kedvezménnyel** vásárolhatsz az Oázis Kertészetben! **Ne várd a tavaszt, most rendezd be álmaid kertjét akár féláron!**  
**Tavaszcélú tippek és trendek: [www.oasis.hu](http://www.oasis.hu)**

\*Az akció az egyedileg megjelölt termékekre érvényes, 2016. február 1-től 29-ig, illetve a készletek erejéig tart. Az akciós termékek áruházanként eltérőek lehetnek.

## Látogass el hozzánk, és váltsd be 1000 forintos kuponunkat!

**1000  
EZER FORINT**

Az Oázis Kertészet  
ajándék kuponja

A kupon 2016. február 1-15 között összes áruházunkban felhasználható. Iraddával 5000 Ft értékű vásárlás esetén 4000 Ft-ot kell fizetned. A kupon más akcióval nem vehető össze, akciós árú termékekre nem váltható be. Vásárlásunknál egy darab kupon használható fel.

[www.oasis.hu](http://www.oasis.hu)



Kertészeti áruházaink szerte az országban: Ajka (Ipari Park, északi szektor); Budakeszi Szőlőskert (Ipari Park (a Tesconál) Budapest - Pasarét Zilah u. 6; Budapest - Kőbánya Kőbányai út 47; Budapest - Rákosszentmihály Szlovák út 15; Budapest - Soroksár Helsinki út 80; Cegléd Külső- Jászberényi út 2; Csepak Mini Kossuth Lajos u. 15; Diósd Diófásor u. 19. (Az Intersparnál); Hajdúnánás Mini Szabadság u. 50; Jászberény Nagykátai út 17; Keszthely Semmelweis u. 2; Mohács Pécsi út, Ipari Park; Monor 4-es főút 32. km; Nyíregyháza Korányi Frigyes út 204; Orosháza Mini Székács József u. 61; Szeged Alkony utca 3; Székesfehérvár Holland fasor 1; Szolnok - Szajol 4-es főút 108. km. Tatabánya Erdész u. 39 (A Dózsakertben)